

VADÁSZLAP

magyar

13. ÉVFOLYAM, 9.
2004/SZEPTEMBER

Ára: 400 Ft, előfizetőknek 350 Ft

TISZTELT PÉLDÁNY

VADÁSZATI GYAKORLAT

A szarvasok nyelvén

13. OLDAL

Drága kis Magyarország

CSŐD - MÁSODIK RÉSZ

Terítéken - a vadásztársaság

A köd nem oszlik

■ Még sötétben másztam fel az erdőszéli magaslesre. Az éjszakai esőtől lehűlt a levegő, elverte a port, a szúnyogok is elrejtőztek. Az előttem elterülő heretáblán kint kell lenniük a szarvasoknak, köztük egy mélyen dörmögő bikának, amelynek agancsát szeretném végre megnézni. Csöndben várok a napkeltére, van időm gondolkodni.

Itt ülök Magyarországon, s talán Közép-Európa egyik legszebb vidékén és azon értetlenkedem, milyen furcsa mértani, földrajzi és szellemi paradoxon, hogy egy kör közepe a körön kívül helyezkedik el. Ha ugyanis Európa a kör, miért esik a körön kívül Közép-Európa? Másfél évtizede hallgatom az ügyeletes hatalom érveléseit, hogy a sorsunk jobbra fordul majd, ha belépünk a körbe, az Európai Unióba ... csak éppen meg kell majd felelnünk a körön belüliek "elvárásainak".

Közben felkelt a Nap, aranyos sugarai már halványan megvilágítják az égbolt alját ... és a tájra - embermagasságban - egyre sűrűbb köd kezd gomolyogni. Hiába hallom a mellékbikák egyre erősebb, vágvakozó bőgését, a csapatbika rendteremtő válaszait - ettől a nyavalyás ködtől semmit nem látok!

Mint az életünkben. Májustól tagjai vagyunk az uniónak, de mintha itt is misztikus köd borítana sok mindent ... s a ködösítő károsan ügyelnek arra, nehogy valami rebellis szellő fellebbentse ezt a zavaros közeget, amiben ugyebár fekete hálókkal is eredményesen lehet halászni.

A természetben előforduló hajnali köd nem újdonság a vadászok számára. Nem szeretjük, mert megghiúsítja terveinket, elrontja hangulatunkat, lehetetlenné teszi tisztánlátásunkat. De számolunk vele, hozzátartozik

a szeptemberi-októberi vadászathoz... viszont mindig megmarad a reményünk, hogy az idő múlásával a napkelte, a melengető napsugarak áthatolnak a legvastagabb ködtakarón is, láthatóvá válnak az áhitott szarvasok.

És mi van a ködösítéssel? Mikor fogunk kilátszani belőle? Gyakorlatilag európai állampolgárok lettünk, útlevél és várakozás nélkül utazhatnánk, ha (az elvileg nem létező határon) nem kérnék tőlünk az útlevelünket. Ha netán valamelyik EU-országban akarnánk vadászni, már a fegyverünknek is demokratikus útlevél járna - ha valaki egyáltalán tudná, hogy ez hogyan néz ki. Vadászhatunk sokfelé a világban - ha van rá pénzünk - el is ejthetünk minden törvényesen engedélyezett vadat... de a legértékesebb tróféacskáinkat mégsem hozhatjuk haza, mert a hatalom megbüntet érte. (Mindenki nem vásárolhat kis házacskát Burgenlandban, ahol már legálisan gyönyörködhet a tróféáiban.)

Agyrém, mint az egyre jobban szaporodó, szigorúan védett Mammut. Ezt a hazánkban sokáig ismeretlen fajt - speciális manipulációval - pénzügyi tudósok állították elő. A kihalt elődöt, a békés növényevő mamutot klónozták, tőkeinjekcióval tőzdecápák vért pumpálták bele, s a homályos eredetű Mammonnal való keresztezés eredményeképpen gátlástalan ragadozót sikerült létrehozniuk. Vadászati jelentőségük - sajnos - egyre nagyobb, mert sok ezer hektáros területeket kebeleznek be, végleg kiszorítva onnan a 25 százalékos áfával sújtott bennszülötteket, az őshonos kis magyar vadászokat. Akadály és törvényáthágási képességük fejlett, megállításukra az arra illetékesek semmit sem tesznek, legfeljebb széttárt karral szellőztetik

a hónaljukat. Természetüket ismerő szakértők szerint más hangon (de közös pénzügyi nyelven) vartyogó fajtársaik ugrásra készen lapulnak a (nem létező) határon túl, s csak jól fizetett itthoni szolgálók intésére várnak, hogy e számukra eddig tiltott területből minél többet tehessenek magukévé.

A mindent éltető Nap egyre magasabbra emelkedik a horizonton. A szarvasok a köd leple alatt behúzódtak erdei rejtekükbe. Ők már biztonságban vannak! Én sem adom fel, este is és holnap hajnalban is itt fogok ülni ... előbb vagy utóbb tisztán fogom látni a kiválasztott csapatbikát, erről a ködről pedig tudom, hogy feloszlik.

De mi lesz azzal a másikkal?

VADÁSZLAP

MEGJELIK HAVONKÉNT, A MEGELŐZŐ HÓNAP UTOLSÓ HETÉBEN

Lapzárta a megelőző hónap második péntekén.

Meg nem rendel kéziratokat és fotókat nem örzünk meg és nem küldünk vissza.

Ára: 400 Ft előfizetőknek: 350 Ft. Az előfizetési díj: 4200 Ft/év
Nyugdíjasoknak, diákoknak és hivatásos vadászoknak az előfizetési díj kedvezményes: 3850 Ft/év (A jogosultságot igazolni kell.)
A lapot a VKE tagjai ingyen kapják meg.

A Magyar VADÁSZLAP előfizethető "Belföldi Postautalványon" a szerkesztőség címén, átutalással a 65100149-10004115 számlán, vagy a hírlépkézbesítőnél, a postahivatalokban.
Terjeszti a Hírker Rt. az NH Rt. és az alternatív terjesztők.
Kiadja a Vadászati Kulturális Egyesület
Központi telefon és fax: 242-00-42
E-mail: vke@vadaszlap.hu
Homepage: www.vadaszlap.hu

A szerkesztőség és a kiadó címe: 1031 Budapest, Pálinkás u. 7.
Nyomdai előállítás: Origo Print Kft.
Felülső vezető: Bánáti László ügyvezető igazgató
ISSN 1215-6159 (Nyomtatott) ISSN 1588-1229 (Online)

Kiadó-főszerkesztő
Cséki Sándor (30/397-56-51)
Felülső szerkesztő
Homonnay Zsombor (30/397-56-71)
Főmunkatárs
Somfai Ervin (30/397-56-61)
Tervező-szerkesztő
Gigor Csaba (70/318-94-84)
Webmester
Hegedűsné Wáber Ildikó (20/391-70-47)
Szerkesztőségi titkár
Elek Ferencné (30/410-10-51)

A kutyának sem kell a vizsga

■ Az új, érvényes 79/2004 (V.4) sz. FVM rendelet értelmében nem kötelező a vadászatokon vadászkutyák részére a munka-, vagy más néven vadászati alkalmassági vizsga (VAV). A vadászkutyák használatáról a rendelet 60-64.§-ai rendelkeznek részletesen. Mindezeknek különösebb hírértéke nem is volna, ha csaknem egy negyedével a rendelet megjelenése

után ki nem derül, hogy nem tudnak róla a vizslás és retrieveres vadászok, versenyzők, vizsgaszervezők, vadász mesterek, sőt egyes megyei kynológusok sem, annak ellenére, hogy a vadászati felügyelőségek körlevélben értesítettek minden vadászatra jogosultat a rendelet legfontosabb változásairól. A jogszabály csak a kötelező jelleget - és így ebben az

"ügyben" például a vadászat rendjének megsértéséért kiszabható pénzbírság kivetésének lehetőségét - törölte el. Társas vadászaton ennek ellenére a vadászatvezető - ahogy tehetett bevált módon évtizedeken át - pórázra köttetheti a fegyelmetlen vizslát, súlyosabb esetben mind a kutyát, mind annak vezetőjét a vadászatból kizárhatja.

A csapázás „doktorai”

■ Második alkalommal rendezte meg a Magyar Véreb Egylet - a Gemenc Rt. támogatásával - egyhetes, bentlakásos vérebvezető tábort július 26-ától. A rendezők célja az volt, hogy a szakmai továbbképzés kötetlen, aktív élményeket adó kapcsolódást is nyújtson. Ugyanakkor a terepi munkák során a fiatal lelkes vérebvezetők kutyáikkal gyakorolhassák azokat a praktikus "fogásokat", amelyeket az egylet által kijelölt tapasztalt vérebvezetőktől tanulhattak meg mind az előadások, mind a bemutatók során. Buzgó József, az egylet elnöke, Zilai János és Jung Jenő fővadászok, Böhm István tenyésztési felelős előadásain kívül dr. Szemethy László a gímszarvas területhasználatairól és a vadkár összefüggéseiről, valamint a területekre került vad végtisztességének megadásáról, a vadászkürt szerepéről kaphattak a hallgatók átfogó képet. A táborlakók esténként vadkárrelhárító vadászatokon vehettek részt. A búcsúébred hamisítatlan gemenci halászlé volt, és a családias légkörű együttlét után a résztvevők élményekkel és hasznos tapasztalatokkal térhettek haza.

■ Három év a vadászásért

Három év fogházban letöltendő szabadságvesztésre ítélte jogerősen a másodfokú bíróság Horváth Zsoltot, a Vas megyei Hegyhátszentjakab község polgármesterét, akinek ezzel választott tisztsége is megszűnt. 2000-ben vadőr érte tetten a polgármestert és társait a kocsi csomagtartójában két frissen lőtt szarvassal. A jogosulatlan vadászat kibővült fegyverrel és lőszerral való visszaélés büntetével, amelyet bünszövetségben követtek el. Ezen az eseten kívül még vagy egy tucat eset nyert bizonyítást, ezért az elsőfokú bíróság által kiszabott kétéves börtönbüntetést, fellebbezésre, a másodfok szigorította.

■ Komárom- Esztergom megyei őzbak-hírek

Az idei év kiemelkedő őzagancsokat hozott a megye két területén is. A komáromi székhelyű Hungarowild Kft. vendégei négy, 500 gramm feletti agancssúlyú őztrófeát vihettek haza az etei Kossuth Vadásztársaságtól (510, 513, 555 gramm) és a kocsi Községi Vadásztársaságtól (532 gr). Ugyanakkor a tapasztalatok megoszlottak a területek között, volt, ahol többet, és olyan is, ahol kevesebbet "ígértek" a bakok agancsai távcsövezéskor, mint amennyit a későbbi mérlegeléskor mutattak.

■ Vadászok a művészetért

Hevesben a területi vadászkamara kezdeményezésére három helyen - a kamara székházában, a Vadas Jenő Erdészeti és Vadgazdálkodási Szakképző Iskolában, és a hatvani Grassalkovich Művelődési Házban - alakultak meg vadász művészeti klubok. Céljuk, hogy összefogják a megye alkotó vadászait, természetszerető művészeit, és népszerűsítsék műveiket. Segíteni kívánják a pályakezdők szárnypróbálgatását, akik alkotásaikkal örömet kívánnak szerezni a természetet és a művészetet szerető közönségnek. A klubok foglalkozásaira szeretettel várják mindazokat, akik a nemes cél érdekében valamit tenni szeretnének. Gy.I.

Gonda Gábor
(1945 - 2004)

■ A hamiskás mosolyú nyugállományú határőr őrnagyot, a kiváló pedagógust, a minősített sportlövőt a természet igaz szerelmeiként tiszteltük. Hazánkban, de talán az egész kontinensen egyedülálló művészeti ág hihetetlen ügyességű virtuóza volt, aki példátlan fantáziával, előrajzolás nélkül, pillanatok alatt kisollóval vágta ki bármilyen állatfaj "talpra állítható" figuráját. Vadásznapokon, rendezvényeken, a FeHoVa kiállításokon velünk volt és szó szerint elkápráztat-

ta nézőit, és varázsolta el a gyerekeket, és tanította őket a "Matula" táborokban. Igaz szívvel kötődött a Vadászati Kulturális Egyesülethez, a Maderspach Vadászklubhoz. Egy éve mutattuk be lapunk hasábjain (2003 szeptember), és kapta meg a Hubertus Kereszt bronz fokozatú kitüntetését. Hamvait katonai és vadász tisztelettel kísértük utolsó útjára augusztus 4-én, a Kerepesi úti temetőben. Emlékét kegyelettel őrizzük!

Ádám Jenő

■ Vadkár van, pénz nincs

Másfélszáz ember megélhetését veszélyezteti a bolhói (Somogy megye) vadásztársaság és az őket támogató Duna - Dráva Nemzeti Park - állítja Toldi János, a babócsai Határőr Rt. elnöke. A 28,5 milliós vadkárból mindössze 7 milliót fizettek ki, de többre nem is képesek, mert tavalyi bevételük alig érte el a 8 milliót. Az Rt. kezdeményezte a földtulajdonosi gyűlés összehívását, amely során javasolták, hogy a közösség adja át a vadászati jogot egy tőkeerős csoportnak, amely szavatolja legalább 15 millió forint vadkár évenkénti megtérítését. Amint elmondta, volna is komoly érdeklődő, és valóban fizetőképességű vadgazdálkodót szeretne a földjén látni még további félezer földtulajdonos is. A kérdést végül az 1100 hektár tulajdonjogával rendelkező DDNP képviselőjének szavazata döntötte el, aki a jelenlegi helyzet fenntartása mellett voksolt. Az Rt. elnökének véleménye szerint a háttérben elvtelen személyes érdekeltségek lehetnek, mert másként teljesen érthetetlen, hogy újra bizalmat szavaztak egy olyan vadászatra jogosultnak, amelyik minden egyes hektár állami és magánterületre képes volt egyetlen év alatt 5600 forint terhet "összegyűjteni".

■ Botanikus vaddisznók

Tél vége óta vaddisznók túrják föl rendre a debreceni egyetem botanikus kertjét, de nagy a kár a gyöngyvirágos tölgyesben és a gyöngyvirágos

parcellákban is. Több koca jár a malacaival, sőt egy természetes kan is betársult a vandál kondába. Olyan otthonosan érzik magukat, hogy már több esetben nappalra sem hagyták el a kertet. A guthi erdészet befogó karámok elhelyezésével igyekezett segíteni az áldatlan állapotokon, de a lakott területekre beköltözött "civilizált" disznókkal nincs könnyű dolguk.

■ Újratemetik Fekete István író

2004. augusztus 14-én (szombaton), gyermekei István és Edit döntése szerint, szülőfalujában, a Somogy megyei Göllén, újratemetik Fekete István József Attila díjas író. A Kaposvártól 25 kilométerre északkeletre fekvő településen az egykori szülőházánál (Hősök tere 1.) felállított ravatal előtt róhatják le tisztelői kegyeletüket reggel 8 óra 30-tól. A katolikus templomban 9 óra 30-kor kezdődik a gyászmise, amit Balás Béla kaposvári megyés püspök celebrál. Búcsúbeszédet mond dr. Schneider Márta, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztérium helyettes államtitkára. Az íróársak nevében Jókai Anna, Kossuth-díjas író mond emlékeztetést. Ezt követően kísérik végső nyughelyére a író, aki így írt magáról: "Kerestem az utat, a patakot, a nádast, a cerszragú erdőt...s közben-megtaláltam a Hazámat". A gyászszertartáson dr. Gyenesi István, Somogy Megye Közgyűlésének elnöke beszél, majd a család nevében ifj. Fekete István búcsúzik. A Szent Vendel kápolna falán elhelyezett emléktáblát Bodó Imre, a Fekete István Kulturális Egyesület elnöke leplezi le. Sok-sok nemzedék

kedvelt írójának szellemi örökségét Gölle kincsének tekintik, mert a természet szeretetét és az összefogást, mint értéket mutatta föl a nagy alkotó, mondta a ForestPressnek Kovács Ernő, a település polgármestere.

■ Trófeákat, preparátumokat foglaltak le

Közúti igazoltatás során felmerült adatok nyomában tartották házkutatást a zalakarosi rendőrőrs munkatársai. Az akció keretében többek között egy rendkívül értékes, preparált rétisast találtak a rendőrök. Egy szarvasagancsot eltulajdonító párost üldözve jutottak el a nyomozók ahhoz a zalamerényei családi házhoz, melyből számos értékes állat trófeája és preparátuma került elő. Egymillió forint eszmei értékű védett rétisasra, valamint két egerészölyvre is bukkantunk - mesélte Kotnyek József hadnagy, a zalakarosi rendőrőrs munkatársa. - Ezeken túl lefoglaltuk a páros által állítólag egy Garabonc közelében elhullott állaton talált, több mint százezer forint értékű agancsot is. A nyomozók a továbbiakban szakértők segítségével folytatták az ügy felderítését. Hamarosan rájöttek arra, hogy a zalamerényei férfi sehol nem jelentette a tulajdonában lévő komoly eszmei értékű madarakat, így ellene természetkárosítás, illetve orgazdaság alapos gyanújával folytatódott az eljárás, miközben a szarvasagancsot "megtaláló" két férfinak lopás miatt kellett felelnie a kihallgatók kérdéseire. Mint megtudtuk, az értékes madarakat a természetvédelmi hatóság képviselői a fenékpusztai kutatóházba vitték, a teljesen ép trófeát pedig az illetékes vadásztársaság vette át.

■ Együtt ünneplve

A "Jeles napok a Beregben" rendezvény-sorozat keretében tartották Vámosatya községben a falunapi rendezvényt, amelynek fő támogatója a helyi vadászok közössége volt. A Bockerek Vadásztársaság közreműködésének tudható be, hogy kiváló programmal rendelkező vadásznapra is kerekedett a minden várakozást felülmúló érdeklődésnek köszönhetően ez a júliusi hőséggel terhelt nap. A rekkenő melegben Bittner József, a Bockerek Vadásztársaság elnöke nyitotta meg a vendégek számára hivatalosan is a programot, majd átadta a szót Szász Józsefnek, Vámosatya polgármesterének, aki kiemelte, hogy a mai rendezvény szervesen illeszkedik a beregi falvak által életre hívott rendezvénysorozatba.

Dr. Ligetvári Ferenc, Dr. Horváth Róbert, és prof. Sinóros-Szabó Botond, előadásaikban többször is kitértek a természeti értékekkel való gazdálkodás fontosságára, nem kicsinyítve ezzel a területen gazdálkodó Bockerek Vadásztársaság eredményeit a vadgazdálkodás területén. Faggyas Zoltán, a vadászati felügyelőség vezetője nyitotta meg

a vadásznap rendezvényeket, amelyek során a vadászkutyák mutatták be az érdeklődőknek, mire képesek a vadászok hű társai munkájuk során. Az egész napos programmal párhuzamosan látható volt a főtámogató által rendezett trófeakiállítás, amelynek jelentőségét az adta, hogy minden kiállított trófea a társaság területéről származott és több érmes agancsot is láthattak az érdeklődők. A Hortobágyi Nemzeti Park önálló standon mutatta be tevékenységét. Folyamatos programokkal, íjászattal, könyvbemutatókkal, és alkotósatori lehetőséggel kötötték le a megjelent gyermekek és fiatalok érdeklődését. A vadászok és erdészek megkoszorúzták azoknak az elődöknek a sírját, akik szeretett erdejükben tértek egykor örök nyugovóra. A délután legnagyobb érdeklődéssel kísért előadását a színészcsoport két elismert vadásza, Bodrogi Gyula és Oszter Sándor tartották. A többféle vadból készült tradicionális és helyi jellegű vadételnek köszönhetően, a látogatók száma egész nap olyan magas volt, hogy a szervezők lepődtek meg leginkább a nem várt sikerek láttán. Mindezek mellett örömteli volt, hogy

a rendezvény teljes ideje alatt seholy szemetet nem láttunk, mint olyan gyakran más, hasonló megmozdulásokon. A rendezvény megmutatta, hogy az összefogás és egymás érdekeinek tiszteletben tartása mellett a vadgazda és a terület gazdája, illetve a képviselő önkormányzatok megtalálják az együttműködés összekötő sarokpontjait.

Punk János

■ Új hazai vadásztöltények

Új lövedéktípussal lép piacra a Magyar Lőszergyártó Rt. siroki gyára, amely a közelmúltban került Csányi Sándor OTP elnök-vezérigazgató 75 százalékos magántulajdonába. Társutalajdonosa Nagy György, a Wallis Rt. alelnök alapítója. A cég marokfegyverekhez, riasztó- és vadászfegyverekhez gyárt töltényeket. A lőszercpiacon éleződő verseny indokolta a fejlesztést, és a csődhelyzetből két éve szerencsésen kilábaló cég 2003-ban az 1,3 milliárdos árbevételéből már több mint egy százalékot nyereségként könyvelhetett el. Az idén már az új termékektől várják a bevételek növekedését.

Gemenci képeslap

■ A nyári szabadságok miatt 14 megye tudósítója vett részt lapunk országos tudósítói értekezletén, július 14-15-ikén, amelynek a Gemenc Rt. pörbolyi erdei iskolája adott otthont, és részesített melegsívű, igaz vadászbaráti vendéglátásban. A lap hivatalos formai és tartalmi értékelésén kívül a tudósítók tapasztalatokat cseréltek, megismerkedtek a lap szerkesztésének elképzeléseivel, terveivel. Békés Sándor továbbképző jelleggel tartott előadást az újságírói műfajokról, külön részletezve és kiemelve a tudósításokat és híreket. A világhírű gazdaság házigazdája bemutatott a természet szolgáltatásban végzett erdészeti és vadgazdálkodási szakmai tevékenységüket, s végül a vendégek egy kisvasúti kirándulással nyerhettek betekintést az ártéri erdők csodálatos világába, az ott folyó sajátos vadgazdálkodás műhelytitkaiba.

Tagi jogon nincs ÁFA

■ Az általános forgalmi adó - az ÁFA - uniós csatlakozásunkat megelőző jelentős változásai nyomán terjedt el az a hír, hogy a vadásztársasági jogon - azaz a tagdíj fejében - zsákmányolt trófeák értéke után is az elejtőnek be kell fizetnie a 25 százalékos ÁFA-t. Szerkesztőségünkbe is sokan telefonáltak ez ügyben.

Kellő alapossgal utánajárva az ominózus kérdésnek, nyugodtan lezögezhetjük, hogy ez nem más, mint egy tévhiten alapuló rémhír. Azok a vadásztársak, akik abban a társaságban, ahová tagdíjukat fizetik, s trófeás vadat ejtenek el, megnyugodhatnak, mert általános forgalmi adó fizetési kötelezettség nem terheli őket. Vonatkozik ez értelemszerűen arra az esetre is, ha egy másik vadásztársaságban valamelyik tag, vagy a vezetőség meghívott

vendégeként vadászik. A vadásztársaság tagja, illetve vendége ugyanis nem ellenérték fejében ejti el a vadat, azaz pénzforgalom nem keletkezik. Az egyesületként működő vadásztársaság nem nyereségérdekelt gazdasági társaság, hanem az egyesületi törvény értelmében rendeltetett alapfeladatának tesz eleget. A megállapított és befizetett tagdíj, valamint a közgyűlés által megszavazva adható tagi hozzájárulás fejében biztosít a tagjai részére pihenési, sportolási lehetőséget. Erre való tekintettel vadásztársasági, sportegyesületi tagként az alap- és házi szabályzatban biztosított tagi jogai alapján ejti el a vadat. Így mivel lelőési díjat nem fizet - természetesen - nem terheli ÁFA befizetési kötelezettség.

B.R.

■ Természetismeret, fotózás

Három hónapos - 12 alkalommal, 60 órás - tanfolyam indul Nagy Gy. György fotóművész - pedagógus vezetésével, szeptember 11-ikén. Bővebb információ: 06/20/ 564-9379, 06/30/ 9320-849, fotoszafari@freemail.hu, vagy www.fotoszafari.hu

■ Bársony István fotópályázat

A Bársony István Klub a neves vadászíró születésének jövő évi, 150. évfordulója alkalmából fotópályázatot írt ki olyan alkotók részére, akik egy évnél nem régebbi felvételeiken vissza tudják adni azt a rajongást és szeretetet, amit a nagy író művei tükröznek. Beküldhető alkotónként 4 db A 4-es méretű fekete-fehér vagy színes kép 30x40 cm-es paszpartura kasírozva, a beküldési határidő: 2004. szeptember 15., cím: Megyei Művelődési Központ Barátság Háza, 8000 Székesfehérvár, III. Béla király tér 1.

A legjobb képekből vándorkiállítás rendeznek az író életének fontos helyszínein.

További információk: Bársony István Klub 06-20/927-6900.

■ Veszélyben a vadaskert

12 oszlopközről húzták le a dróthálót a Salgótarján melletti Szőlőköz völgyben egy vaddisznós kertben, amelyet az Ipolyerdő Rt. üzemeltet. A dróthálót nem vitték el, hanem a közelben elrejtették. A kár több tízmillió értékű, mert a törzsállomány kijutott a kerítésen kívülre. Az országban eddig példátlan eset a disznós-kertek kerítésének fokozott védelmére hívja fel a figyelmet, mert nem a kerítés pótolhatatlan, hanem a kertben élő tenyészvad-állomány.

■ Aranyérmes trófeák kiállítása

A kecskeméti rendezett Fogathajtó Világbajnokság társrendezvényeként négy napig (augusztus 4-8.) tekinthette meg a közönség az aranyérmes trófeákból összeállított látványos kiállítást. A látványos bemutatónak a városi sportcsarnok adott otthont.

44 bak, 8 nap alatt

■ Rendkívüli szerencsében volt része Dr. Hubert Schambergernek, aki április 15. és 23. között a Békés megyei Vésztői Vadásztársaság területén vadászott a Hungarowild Kft. szervezésében. Nyolc nap alatt 44 őzbakot ejtett el, amelyek közül a bírálaton kettő arany, négy ezüst- és hét bronzérmeset kapott. Külön említést érdemel az április 18-án elejtett aranyérmes őzbak, amelynek bírálati tömege 675 gramm, 170,78 ponttal.

A KÜLFÖLD HÍREI

■ Védett állatokon gyakorolnak, emberekre lönek

Az izraeli hadsereg katonái védett állatokon gyakorolják a céllövészetet - írta a Haaretz című izraeli lap. Az izraeli nemzeti parkok és természetvédelmi területek munkatársai évente több tucatnyi törvénytörő esetről számolnak be. Egyebek között a Gázai övezet közelében szemtanúk felhaborodva jelentették be, hogy az izraeli hadsereg tisztjei az egyik romboló hajó fedélzetéről védett madarak tucatjait lövöldözték le, ezzel szemben - szögezi le a cikk szerzője - fehér holló ritkaságú, hogy ilyesmiért megemlíthető büntetéseket is kapnának.

■ Pelenkát a disznóknak(?)

Használt felnőtt pelenkákat vetettek be Németországban, Alsó- Szászországban a vadkár ellen. A lehető legintenzívebben emberszagúnak mondható vadriasztót az Elbingerode-i kórháztól a vadászok díjmentesen kapták, és a gazdák által vadkárveszélyesnek ítélt földjeik szélein helyezték el. A kezdeti frenetikus sikerek ellenére az erdészet szakértői szerint a vaddisznók egy idő után majd megszokják, így a módszer eredményessége kétséges. Arról már nem is szólva, hogy a közel lakók számára a penetráns bűz szinte elviselhetetlen. Nálunk az EU-előírásokra hivatkozva, a megtelt pelenkák törvényileg fokozottan veszélyes hulladéknak minősülnek, így még csak a nyugati módszer kipróbálásáért is rendkívül súlyos természetvédelmi bírság szabható ki. Ezért senki számára nem ajánlható, pelenkázásuk tehát disznóikat továbbra is a szászok. Pedig a "hatóanyagból" mi sem szorulnánk importra, sőt akár exportra is bőven jutna.

■ Tengerre magyar

Csatlakozott Magyarország a nemzetközi bálnavadászati egyezményhez, amely a nagytűtű tengeri emlősök vadászatának teljes betiltásáért fáradozik és száll síkra. Kvótázott elejtési mennyiségben

kivételt élveznek az őslakók, az alaszkai indiánok és az inuitok (eszkimók). Az illetékesek szerint a bálnák - bár nem vitatták, hogy nálunk nem mondhatók őshonos fajoknak - a világörökség részei, ezért nekünk is jogunk van az érintett országok szavazásán a betiltás érdekében voksolni. Ezzel szemben például a világhírű magyar gúmszarvasért két éve a világörökség részévé válás címén indított "népi kezdeményezést" úgy söpörték le az asztalról, hogy azóta sem hallani róla.

■ Nyúlharapást nem a szőrével ...

Nyúl harapott meg egy vadászt Észak-Németországban - jelentette a Cellesche Zeitung című újság. Jürgen Marwedel (45) vadász egy erdei tisztáson gyönyörködött a tájban, amikor hirtelen éles fájdalmat érzett a lábán. Odapillantva nem akart hinni a szemének, mert egy jól megtermett mezei nyúl mélyesztette metszőfogait a lábikrájába. Fájdalmában célzóbotjával húzott végig rajta, amire az öntörvényű, megvadult tapsifüles elengedte. A sajtó sebet - a túlélési tanfolyamokon szerzett ismeretei alapján - levizelte, s így sterilizálta addig, amíg orvoshoz nem került.

■ Vadászok szabad egyháza

Ismert, hogy Nagy Britanniában hosszú évek óta elkecseregett küzdelem folyik a falkavadászat betiltásáért. Idén újból fellángolt a harc és az állatvédők nyomásának engedve, a kormány ősszel újból megpróbálja majd a parlamenten "átnyomni" a kutyákkal való vadászat teljes tilalmáról szóló törvényt. Válaszul a vadászok egyházat alapítottak, és azzal érvelnek, hogy a törvény tilalma vallási szabadságukat sérti, hiszen a vadászat ügye számukra egyébként is "szent". Nincs másról szó, mint egyfajta rituális ölésről, ezért ugyanolyan privilégiumok járnak nekik, mint amelyeket a zsidók és a muzulmánok élveznek. A demokráciában kötelező "másság" tisztelete pedig alkotmányos jog. Rod Brammer,

a Vidéki Sportok Szabadegyházának alapító atyja szerint, ugyanúgy van joguk például a kivételezett zsidóknak az EU hivatalos előírásainak meg nem felelő, tradicionális vágás során nyert kóserhúsra, mint nekik a hagyományörző vadászataik során elejtett vadra. Az új egyház értelmiségiekből álló tagjai az általános emberjogi törvényeket tanulmányozták, amely kizár minden vallásos csoport elleni diszkriminációt. Emellett zajos és látványos politikai kampányolással igyekeznek mindenkit meggyőzni igazukról és ilyen módon megőrizni az általuk mélyen tisztelt ősi, vadászati hagyományukat.

■ Ha vadász a vasutas

A világon bizonyára egyedülálló, hogy a pontosságára kínosan sokat adó francia állami vasút - a SNCF - hivatásos vadászt alkalmaz, aki a szupergyors vonatok pályáját védi a vadtól. René Fauvre (54) a bekerített vasútpályát mentesíti a különböző vadfajoktól: vaddisznóktól, őzeketől, rókáktól, borzoktól és üregi nyulaktól. A kotorékklakó fajok a töltéseket rongálják, a nagyobb testűek pedig az ütközések miatt okozhatnak veszélyhelyzetet, és késéseket. A vasutas vadász imádja munkáját, puskával naponta bejárja kijelölt - 15-20 kilométeres - szakaszát, s tavaly nem kevesebb, mint 53 őzet és még vagy ennyi vaddisznót ejtett el. A kerítéseket is ellenőrzi, mert sok esetben nem a vad, hanem rossz szándékú "kétlábúak" vágják lyukakat, amelyen át a pályára aztán már könnyedén bejut a vad. Munkája nyomán a vad által okozott vonatkésések jelentősen csökkentek, így a neves vasúttársaság úgy döntött, bővíti a "vasút-vadász" létszámot, annál is inkább, mert Fauvre úr jövőre nyugdíjba megy. A meghirdetett állásra a környékből rengeteg vadász jelentkezett, de a szerencsés kiválasztott - a vasúttársaság illetékesek szerint - csak vasutas lehet.

A szarvasok

FOTÓ: SOMFALVI ERVIN

■ A bikák a nyár közepét és az agancstisztítást követően augusztus közepe felé kezdenek a tarvad csapatok közelébe húzódni. Kimondottan rejtett életmódot élnek, jelenlétüket leginkább csak a megvert bokrok, a letördelt ágú fák jelzik. Nem állnak még be a tehenek mellé, és többen együtt járnak. Előfordul, hogy éjszakánként már

hallatják a hangjukat is, de ezt a "hangolást" még nem kíséri párviadal, hiszen még nincs rígyető tehén.

A bikák befejezik a társas életet és lassan, magányosan a folyató tehenek keresésére indulnak. Az első észlelése után fokozódik az izgalom, és megkezdődik az előbőgés. Ezt körülbelül egy héttel követi a főbőgés, s ezzel az adáz

nyelvéen

küzdelem a tarvad csapatok birtoklásáért. A bikák igyekeznek minél nagyobb számú háremet együtt tartani. A csapatbika mellet több-kevesebb mellék- vagy kajtár bika próbál tehénhez jutni, s a fedezés áhított jogáért az éberen őrködő csapatbikával is párviadalt vívni. Ilyenkor először a hanggal történő kapcsolat felvételt észlelhetjük. A bögfő hang mélységéből, erejéből minden kétséget kizáró következtetéseket levonni nem lehet, hiszen a bögfő előrehaladtával minden bika hangja mélyül, sokaké be is reked, de azért lemondható, hogy az idősebb bika hangja általában mélyebb, erősebb, öblösebb, mint a fiatalé. A fiatalok viszont gyakrabban bögfőnek, mint az idősebbek. Ha a hang alapján a két vetélytárs bika egyenlő erejűnek érzi magát, akkor egyre izgatottabban bögfőve közelítenek egymáshoz és hamarosan megtörténik a szemmel történő kapcsolatfelvétel. A lényeg az, hogy az ellenfelek tisztességes távolságból jól láthassák egymást, a mutatott testi erőt és az agancsot. Ekkorra már változik a napi aktivitás, hiszen amíg az előbögfő jobbra igazodik a napszakokhoz, s általában csak éjjel hallható, addig a java bögfőben gyakorta egész nap hallani a bikák "orgonálását", ami aztán alaposan megdobogtatja a vadászszíveket. Persze az igazi "haddelhad" ekkor inkább csak rossz látási viszonyok között, sajnos inkább éjjel folyik, hiszen a tarvad szokásait nem változtatja meg különösebben még a nász idején sem, ők ugyanis élnek a mindennapi, megszokott, inkább éjszakai aktivitású életüket. Különösen olyan helyeken van ez így, ahol a terület gombászóktól, kirándulóktól zavart. A bikák ehhez alkalmazkodva estefelé kísérik teheneiket a táplálkozó területekre, a vadföldre, vadlegelőkre, majd hajnalban a beálló sűrűbe, vissza. Ahol sok a tehén, ott magas a visszaivarzók, a későn üzekedő ünök száma is, ezért szeptember végén, október elején kiváló utőbögfőre is számítani lehet. Csak kívülálló számára hangzik tehát monotonnak a bika hangja, a vadász számára hangulatot, kedélyállapotot, viselkedés formát és akaratot fejez ki, amit meg kell "értenünk". Sajnos kevesen vannak, akik igazán értenek hozzá. Az élethű utánzáshoz kellő hanganyag, orgánus, éles megfigyelő képesség, zenei hallás, utánzó képesség és nem kevés fáradtsággal megszerezhető gyakorlat szükséges. Alapvető fontosságú a gímszarvas természetének, viselkedési szokásainak lehető legalaposabb ismerete, a hallott hangok értelmezése, és az ezekre késedelem nélkül leadott, megfelelő válasz. Nos, ettől egyedülálló és semmi máshoz nem hasonlíthatóan izgalmas bögfő idején a vadászat.

■ A szarvasok bögfő idején adott hangjai

Megkülönböztetjük a kereső, a csapat mellett álló, a támadó, a harcra hívó, az űző vagy borító, a fáradalmait fekvő pihenve bögfő bika hangját. Gyakorlott füllel a bögfő hangszíne, modulációja, és intenzitása alapján tudunk különbséget tenni a fiatal, a középkorú és az öreg bika között. A megfelelő bögfőbe adott hangjainak alapjait nyíltan kiejtett, középfekvésű magánhangzóink, és ezek megfelelő modulált változatai alkotják: Ö, Ő, O, Óh, Ah, Á, U, Ú és ezek variációi.

☞ A TEHENET KERESŐ BIKA HANGJA:

(vágycsozó hang): hosszan elnyújtott, nem folyamatos, ritmikusan ismétlődő, de kortól is függő

☞ TEHENEINÉL ÁLLÓ BIKA

(terelő hang): élénkebb, folyamatos bögfő, a végére felerősödik, s a végén sűrű "o - o - o" hangok. Sokféle variációja van, napszaktól, állomány sűrűségétől, a bögfő intenzitásától is függ.

☞ A HARCRA HÍVÁS HANGJA:

(németül: kampfruf): erősen ingerült, önállóan is előfordul, támadó hangba is átmehet és az összes hang közül ez a legerősebb. Gyakran használja a csapatbika, ha a közelítő kajtár bikát megtámadja és a tehentől elkergeti.

☞ A FÁRADT, PIHENŐ BIKA HANGJA:

csendesebb, sokszor hosszúra nyúlik, néha szakaszos, inkább egyfajta "morcogó" hangm, találon nevezik morgásnak, mörcögésnek, dörmögésnek is.

☞ A BIKA RIASZTÓ HANGJA:

sokan ijesztegetésnek is mondják, (németül: spregruf) a hangok legmélyebbike, rövid böffentésszerű, erős, darabos, a gégét erősen igénybe veszi. Jellege rövid, ugatásszerű horkantás, ismétlésekkel.

☞ A TEHÉN HÍVÓ HANGJA:

rövid, orrhangú (nazális) nyekkenés, "eng". Elsősorban a tehén és a borjak közötti kommunikáció hangja, de néha igen erős hatása van az öreg bikákra is.

Természetesen leírva ez más, mint ha élőben hallanánk, de ehelyütt másra lehetőség nincs. Lehetőleg csak szabadtéren kísérletezzünk és törekedjünk az élethűségre, bár magát a hangot gyakorolni bárhol lehet. Jó, ha egy hozzáértő, tapasztalt vadásztársunknak mutatjuk be "tudományunkat", aki kritikájával, tanácsaival sokat tud segíteni, finomítani addig is, amíg a valaki leteheti a "gyakorlati vizsgát". A legjobb tanítómester azonban maga a rögfős cserkelő utakkal telt vadászélet, hiszen a szarvasokkal az "anyanyelvi szintű" beszélgetést, igazán csak ott lehet elsajátítani.

Homolya László

szarvasbögfő Európa-bajnok

Érdekes kérdések

■ Törvényes-e, ha a vadászati jog hasznosítása esetén azonos személy a földtulajdonosi közösség közös képviselője, és a haszonbérelő a vadásztársaság elnöke?

☞ Önmagában nem kizárt és nem jogellenes. A Polgári Törvénykönyv szerint viszont kifogásolható, hiszen a két szerződő fél között alapvető érdekellentét állhat fenn, így bár nem kizárt, de nem is szerencsés, ha a haszonbérbe adót és a haszonbérelőt ugyanaz a személy képviseli.

Más a helyzet, ha a földtulajdonosi közösség a vadászati jog gyakorlásáról dönt. Ebben az esetben nem jogellenes, sőt még ésszerű is, ha a földtulajdonosi közösség közös képviselője és a földtulajdonosi vadásztársaság elnöke ugyanaz a személy, mert a két fél között alapvetően nincs érdekellentét, hiszen nem a földtulajdonosi közösségnek kell szerződnie a vadásztársasággal, hanem a vadászati jog gyakorlásában részt vevő és részt nem vevő földtulajdonosoknak kell egymással megállapodást kötniük.

■ Megtagadható-e annak a személynek a vadásztársasági felvételi kérelme, aki a vadászterületen földtulajdonnal rendelkezik?

☞ A vadásztársaságnak, mint egyesületnek a tagfelvétel rendjét, szabályait és feltételeit az alapszabály és részben - egy-két kiegészítéssel - a házi szabály tételei határozzák meg. Az úgynevezett "megtagadás" a fenti két szabályban leírtak alapján előfordulhat. Indoklásul a vadásztársaság maximális taglétszámának korlátozása fogadható el, ugyanis a vadászati törvény 18. §. (4) bek. a.) pontja kimondja, hogy a vadászterületen egy vadászra száz hektár vadászterület-hányad a minimum.

Általában a vadásztársasági alapszabályok a földtulajdonnal rendelkező személyek tagfelvételét előnyben részesítik, különösen, ha a jelentkező nagyobb (50-100 ha) nagyságú földterülettel rendelkezik.

■ Törvényes-e az alapszabály, ha a tagfelvételt más szabályokhoz köti?

☞ Igen, ha azt a vadásztársaság közgyűlése jóváhagyta és a megyei ügyészség írásban nem emelt ellene kifogást, a bíróság pedig nem helyezte hatályon kívül.

■ Ha egy Vt. olyan méretű vadgazdálkodási üzemet tart fenn, amelynek a bevétele az egyszerű vadászattal és vadgazdálkodással már nem indokolható, kötelező-e szétválasztani az egyesületet és a gazdasági tevékenységet?

☞ Nem, ha a közgyűlés által jóváhagyott alapszabályban megfogalmazódott a vadgazdálkodási és az egyéb tevékenység. Ennek szinkronban kell lennie a Vt. tízéves vadgazdálkodási üzemtervével, valamint az éves vadgazdálkodási tervvel. Elvileg az egyesület - bizonyos korlátok között - minden olyan tevékenységet folytathat, amely bevételt, adózás utáni eredményt hoz a vadásztársaságnak. Az egyesületi gazdálkodás és a vállalkozási alapon folytatott gazdálkodás között lényeges különbség van, ugyanis a vadásztársasági bevétel és az eredmény közös tulajdon, nem osztható fel a tagok között, nem vihető ki a Vt. vagyonából. Ez az oszthatatlan vagyon a jelenlegi akadály, hogy a vadgazdálkodásba külső forrásból tőke áramoljon, mivel a befektetés nem térül meg, "elvész" a tagok között. Ennek a felismerése vezet általában oda, hogy közgyűlési határozattal szétválasztják az egyesületet és a gazdasági tevékenységet. Ha a gazdasági tevékenység vállalkozói alapon történik, akkor is - összhangban a tervekkel - szolgálnia kell az egyesület célkitűzéseit, alaptevékenységét - a vadászatot és a vadásztársasági tagok érdekeit... viszont az egyesület tagjai, a közgyűlés nem a "kollektív bölcsesség" alapján dönt a gazdasági kérdésekben, ez a vállalkozás vezetőjének a feladata és jogosítványa. Az egyesület és a vállalkozás közötti jogviszonyt szerződésben kell meghatározni. Ennek a szerződésnek a része, hogy az egyesület tagjait milyen jogok illetik meg és milyen kötelezettségek terhelik.

■ Ha egy Vt. még a jogi személyek termőföld-vásárlását kizáró

1994. évi LV. törvény hatályba lépése előtt szerzett termőföldtulajdont, azt most szabadon értékesítheti-e, valamint kit illet az ebből származó bevétel?

☞ A Vt. közgyűlésének erre vonatkozó érvényes határozata alapján a megfelelő okirati formát és a termőföldről szóló 1994. évi LV. tv-ben írt szabályokat betartva (törvényes elővásárlási jogra jogosultak hirdetményi értesítése, stb.) a termőföldtulajdon értékesíthető, az ebből származó bevétel pedig természetesen az egyesület vagyonának része, amellyel az erre vonatkozó szabályok szerint lehet rendelkezni.

■ Törvényes-e, ha egy Vt. úgy használ jelentős mennyiségű termőföld-ingatlant, hogy azt tagjai, mint magánszemélyek vásárolták?

☞ Teljesen törvényes, hiszen a földtulajdont megszerző magánszemélyek a megfelelő szabályok betartásával, földhaszonbérleti szerződés alapján az egyesület részére haszonbérbe adhatják termőföldjeiket.

Problémát vethet fel az, ha a jogi személyek termőföldtulajdon szerzését kizáró jogszabályi rendelkezések kikerülésére az egyesület által rendelkezésre bocsátott pénzből vásárolták meg saját nevükre a tagok az ingatlanokat, ilyen esetben ugyanis az egyesülettel szemben ezek a személyek már tulajdonosként léphetnek fel, és velük szemben igényeket nem tud érvényesíteni az egyesület. Lehetséges, hogy a Vt. érdekei érvényesítése érdekében annak idején haszonélvezeti, illetve használati jogot jegyeztetett be az ingatlanra; ebben az esetben, ezen szerzett joga alapján külön szerződés nélkül jogosult az érintett ingatlanok használatára. (A jelenleg hatályos jogszabályi rendelkezések szerint ez a konstrukció már nem kivitelezhető, ilyen jogot nem lehet bejegyezteni az ingatlan-nyilvántartásba, valamint időközben, 2002. január 1-je óta külön földhasználati nyilvántartás is működik, amely szintén kizárja ezt a lehetőséget.)

Dr. B.I.- Dr. F.I.

A természet ritka ajándéka Jászladányban

■ Az elmúlt évi Jász-Nagykun-Szolnok megyei legnagyobb őzbaktrófea (638 gramm) után, még különlegesebb vad került terítékre idén május 8-án, az "Aranykalász" Vadásztársaság területén. A mellékelt fotón látható

"kapitális" parókás őzbak elejtője dr. De Sisto Luigi olasz vadász, kísérője Gazdag Csaba hivatásos vadász. Az abnormális agancs kialakulásának oka vélhetően az volt, hogy az őzbak heréi hiányoztak és így

az agancsépítés folyamatát serkentő herehormon, a tesztoszteron nem volt jelen. A zsigereléskor azt lehetett vélelmezni, hogy születési rendellenesség volt a szervi hiányosság oka.

Bene Béla

Idényszáró remetekan

■ A vadászidény utolsó napján, február 29-én éjjel került terítékre a zalai Kürtösméti Vadászklub vigamvári területén a környék "nagyura". A tölgyesbükös környezetben létesített vadföldön üzemeltetett szóróhoz, egy régi borospincében kialakított leshelyre kvártélyozta be magát kísérőjével Horváth Árpád, aki ezen a területen még nem lőtt vadat. A vadászat rosszul kezdődött, többszöri elakadás, csörlőzés után már a visszafordulás gondolata is megfordult a fejében, de győzött a szenvedély. Már megkésve, fél hatkor ültek be a pincébe, a teliholdas estén a havas környezetből kisötétlett a szóró foltja, ahová jó két óra múlva egy másodfűves bika váltott ki vacsorázni. Nem sokáig tehetette, a bikától tíz méterre nesztele-

nül kilépett az öreg kan - feltehetőleg már régóta ott állt a sűrűben - s miután úgy érezte, hogy nincs veszély, fejét lehajtva nagy fújással rárontott a bikára, s elzavarta a szóróról. A táplálkozás közben lassan keresztbe forduló vad magas váll-laplövésrel eldőlt, s tíz perc után még kegyelemlovást kellett adni a fekvő öregúrnak. A vadász és kísérője megilletődve, levett kappal adott tiszteletet az elesett bajnoknak. A mindkét oldalon törött agyarból 9 centiméter állt ki, teljes hossza törötten is meghaladta a 20 centimétert. Szakértők szerint a kan kora meghaladta a tíz évet. A zsigerelt súlyban is 120 kilogrammot nyomó vaddisznó utoljára még megizzasztotta elejtőit, csörlővel is alig tudták a terepjáróba tenni.

-som

Drága kis Magyarország

A VADÁSZATI ENGEDÉLYEK ÁRAI

MAGYARORSZÁG	100.000 Ft (400 €) éves, 10.000 Ft (40 €) havonta
Ausztria	98 €
Szlovénia	ingyenes
Horvátország	ingyenes
Szerbia-Montenegró	ingyenes
Románia	ingyenes
Ukrajna	ingyenes
Szlovákia	250 €
Franciaország	47 € (megyei) + 63 €, 26 € a biztosítás
Spanyolország - Andalúzia	24 €
Görögország	külföldi nem kaphat vadászati engedélyt
Mozambik	100 USD
Mongólia	50 USD
Dél-Afrika	ingyenes
Namíbia	ingyenes
Zimbabwe	ingyenes
Kamerun	ingyenes
Benin	ingyenes
Botswana	ingyenes
Tanzánia	600 USD a licenc-díj alkalmanként
Oroszország	a csomagár tartalmazza
Kazahsztán	a csomagár tartalmazza
Ausztrália	ingyenes
Új-Zéland	ingyenes
Törökország	az alapárban benne van
Kanada - British Columbia	192,6 CAD
Kanada - Alberta	85 €
Kanada - Yukon	150 CAD
Alaszka	300 USD
Argentína	80 USD

■ Az alkalmanként felszámított licenc-díjakban a kötelező biztosítás benne van, vagyis nem egészen a mi fogalmaink szerinti vadászati engedélynek felelnek meg. (Tanzánia, a tengerentúli országok, Észak- és Dél-Amerika.) Az összeállításból kitűnik, hogy Tanzánia után megint mi vagyunk a legrágábbak, hiszen a legtöbb konkurens szomszédunknál a vadászati engedélyért külön nem is kell fizetni. Ám ha netán kell is - mint Ausztriában és Szlovákiában - az éves engedélyért akkor még megközelítőleg sem annyit, mint nálunk.

ÁFA KULCSOK LISTÁJA AZ EU TAGÁLLAMOKBAN ÉS A CSATLAKOZÓ ORSZÁGOKBAN

	VADÁSZATI SZOLGÁLTATÁSOK CSÖKKENTETT KULCSA	ÁLTALÁNOS KULCS
Ausztria	10/20	20
Ciprus	5	15
Csehország	5	2
Dánia	25	25
Egyesült Királyság	5	17,5
Észtország	5	18
Finnország	8/17	22
Franciaország	5,5	19,6
Görögország	8	18
Hollandia	6	19
Írország	13,5	21
Lengyelország	7	22
Lettország	5	18
Litvánia	5/9	18
Luxemburg	6	15
MAGYARORSZÁG	15/25	25
Málta	5	15
Németország	7	16
Olaszország	0	20
Portugália	5/12	19
Románia	9	19
Spanyolország	7	16
Svédország	8/12	25
Szlovákia	-	19
Szlovénia	8,5	20

■ A csökkentett kulcsoknál, ahol kétféle szám áll, ott az első jelöli a kapcsolódó szolgáltatások ÁFÁ-ját (szállás, étkezés, egyéb idegenforgalmi szolgáltatások), a második a tényleges vadászat (elejtési díjak, trófea stb.) után elszámolandó forgalmi adót. Egyedül Dánia nem ad semmiféle kedvezményt a jelentős idegenforgalmi vonzerőt jelentő vadászatnak, bár az ebből származó bevétel náluk számottevőnek még távolról sem mondható. Az ezen a speciális téren "kivívott" második helyünkre azonban az évtizedek óta a kontinens szerzte elismert "nagyhatalmi" címünk ellenére sem lehetünk igazán büszkék. Minden bizonnyal ennek is része van abban, hogy a rendkívül erős konkurenciaharcban szakadatlanul és lázasan keressük vadászati idegenforgalmunk folyamatos visszaesésének szerzteágazó okait. A fentiek is néhányak, a "sokk" közül, amelyek nem kis mértékben "vendégriasztók" és ezzel is tetézik az anyagi gondjainkat.

- h - y -

CSD

Terítéken... a társaság

■ Az elmúlt évben érzékelhető volt, hogy a vadásztársaságok döntő bevételi forrása, a lőtt- és élő vad értékesítés, valamint a bérvadásztatás pénzügyi bevételei már nem fedezik teljes körűen a működési kiadásokat, amely pénzügyi hiány mögött elsősorban és meghatározóan a drasztikusan megemelkedett mezőgazdasági vadkártérítési kötelezettségek állnak. Elkerülve, hogy a részletekbe elmerüljünk, néhány szót arról ejtsünk, hogy mi a jogi helyzet akkor, ha egy vadásztársaság működése ellehetetlenül.

A vadásztársaság egyesület, azaz jogi személyiségű társadalmi szervezet, amely az alapításával, működésével és megszűnésével kapcsolatos szabályokat az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény (továbbiakban Etv.) szabályozza. Ide talán csak annyit: az egyesület tehát nem gazdálkodó szervezet, nem gazdasági társaság, mint például egy bt, kft, rt., hanem társadalmi szervezet, melynek működése nem irányulhat elsősorban gazdálkodási tevékenységre, bár a törvény biztosítja, hogy az alapszabályban rögzített céljai megvalósítása érdekében gazdasági tevékenységet is végezzen. Ezzel együtt a gazdasági tevékenység pénzügyi eredménye nem szolgálhat az egyesület tagjai részére jövedelemszerzés alapjául.

Az Etv. 20. §-a szerint a társadalmi szervezet, tehát például egy vadásztársaság, feloszlással, egyesüléssel, feloszlással, vagy megszűnésének megállapításával szűnik meg. Bármely módon történik is a megszűnés, a hitelezők (követelései) kielégítése után az egyesület esetlegesen fennmaradó vagyonáról az alapszabály erre vonatkozó előírása, vagy az egyesület legfelsőbb szerve, tehát a közgyűlés döntése szerint kell rendelkezni. Ezen feladatok elvégzése a felszámoló feladata. A teljesség kedvéért mondjuk el, hogy ha

az egyesület megszűnése feloszlással, vagy megszűnésének megállapításával történik, vagyonáról az alapszabály nem rendelkezett és értelemszerűen a közgyűlés sem, úgy az esetleges vagyona állami tulajdonba kerül és azt közérdekű célra kell fordítani (Etv. 21. §).

A megszűnés lehetséges módjai közül a feloszlásnak és a megszűnés megállapításának vadásztársaságok esetén csekély a jelentősége.

Az Etv. 16. § (2) bekezdése szerint, figyelemmel az Etv. 2. § (2) bekezdésére, a bíróság végzésével feloszlítja az egyesületet a törvényességi felügyeletet ellátó ügyész keresete alapján, ha az egyesület működésével sérti az Alkotmány egyesülési jogra vonatkozó rendelkezéseit, bűncselekményt, vagy bűncselekmény elkövetésére való felhívást valósít meg, valamint ha mások jogainak és szabadságának sérelmét idézi elő.

Ez a megszűnési mód tehát nem tipikusan a vadásztársaságokra vonatkozó kérdéseket öleli föl.

Az egyesület megszűnésének megállapítása úgyszintén a bíróság részéről végzéssel történik, amennyiben az ügyész ez iránt keresetet nyújt be, és a bíróság megállapítja, hogy az egyesület egy éve nem működik, vagy tagjainak száma tartósan a törvény által megkívánt létszám, azaz 10 fő alá csökken.

Az egyesülés az a megszűnési forma, amikor egyik vadásztársaság beolvad a másik társaságba, és így megszűnik, tehát tovább önálló jogi személyként nem működik, de ez esetben korábbi önálló működésének ideje alatt keletkezett kötelezettségeiért - még akkor is, ha azok a beolvadás után kerülnek érvényesítésre - teljes körűen az az egyesület tartozik helyt állni, amelybe a megszűnő egyesület beolvadt (generális jogutódlás). Egyesülés történik abban az esetben is, ha két egyesület oly módon

egyesül, hogy mind a kettő megszűnik és egy önálló, új egyesület jön létre (vagyon és szervezeti egyesítés). Ez esetben mindkét, az egyesülés kapcsán megszűnt egyesület jogait és kötelezettségeit az egyesüléssel létrejött új egyesület viseli. A vadásztársaságokra tekintettel itt meg kell jegyeznünk, hogy két területes, azaz haszonbérlet vadásztársaság egyesülése esetén az új vadásztársaság nem lehet két vadászterület haszonbérleti szerződésének az alanya, azaz nem lehet két vadászterület haszonbérletje egyidejűleg, mert ez a Vtv 16. § (2) bekezdésébe ütközne, minthogy egy haszonbérlet legfeljebb egy vadászterület vadászati jogára köthet érvényesen haszonbérleti szerződést.

Az igazán kritikus az a helyzet, amikor a vadásztársaság saját maga érzékeli, szembesül azzal, hogy kötelezettségei meghaladják pénzügyi lehetőségeit és képtelen előteremteni azokat az összegeket, amelyek kötelezettségei teljesítéséhez szükségesek. Ennek tipikus példája, amikor egy 5 - 20 millió forintos éves költségvetésű vadásztársaság "nyakába szakad", mondjuk a 20 - 40 millió forintos jogerős vadkártérítési kötelezettség. Ilyen esetekben már olyan óriási a különbség a tervezett kiadások és a különböző "vészintézkedésekkel" előteremthető pluszforrások (egyszeri, nagy összegű tagi vagyoni hozzájárulás, tagdíjmelés, tagfelvétel a belépő tagok jelentős befizetései mellett) és a kötelezettségek között, hogy a vadásztársaság ezt belátható időn belül, illetve - és erre is van már példa - egyáltalán nem képes biztosítani. Ebben az esetben következik be az, amikor a vadásztársaság önkéntes szándéka nélkül, gazdasági pénzügyi kényszerből kénytelen feloszlását kimondani és megszűnni. (Megint csak a teljesség kedvéért kell utalni arra, hogy természetesen a feloszlás kimondása számos egyéb okból is

elképzelhető az egyesületi életben általában, de mi az egyébként működni, vadgazdálkodni szándékozó vadásztársaságokról beszélünk, ahol nem az "önkéntes" megszűnés a jellemző.) Ilyen esetben az egyik leglényegesebb tudnivaló, hogy az egyesület, mint jogi személy korlátozottan felelős, azaz tartozásaiért a saját vagyonával felel, tehát az egyesület tagjai személyes vagyonukkal az egyesület tartozásaiért a tagdíjon felül nem felelnek. (Etv. 18. §) Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy ha a vadásztársaság úgy ítéli, hogy képtelen előteremteni a lejárt és már régóta esedékes fizetési kötelezettségeinek pénzügyi forrását, legyen ez jogerős bírói ítélet alapján fennálló vadkárfizetési kötelezettség, vagy egyébként a vadásztársaság által nem vitatott, elismert bárminemű tartozás, az elnök, az intézőbizottság, esetleg az ellenőrzőbizottság kezdeményezésére, a közgyűlés meghívójában kítűzött napirendi pontként szerepelnie kell az egyesület-feloszlatás lehetőségének is.

Egy ilyen napirendi pont előterjesztésének a lényege a pénzügyi ellehetetlenülés bejelentése, okainak indokolása, valamint annak kimondása, hogy belátható időn belül a helyzet nem orvosolható. Az egyesület feloszlásának kimondásához az egyesület legfőbb szervének, a közgyűlésnek érvényes határozata szükséges. A közgyűlés érvényes határozatot hozhat magasabb jelenléti elő nem író alapszabályi rendelkezés hiányában, ha a nyilvántartott tagság 50 százaléka + 1 fő megjelenik (határozatképes közgyűlés) és a jelenlévők egyszerű szótöbbséggel döntenek, feltéve, hogy az alapszabály a feloszlás (megszűnés) kimondásához nem ír elő minősített, általában 2/3-os, vagy 3/4-es szótöbbséget. A feloszlás kimondása esetén a közgyűlésnek egyidejűleg döntenie kell a felszámoló, illetve a felszámolók személyéről, valamint a kötelezettségek kielégítése után megmaradó vagyon sorsáról, ha az alapszabály erről nem rendelkezik. (Általában azonban rendelkezik.)

Az egyesület, mint társadalmi szervezet nem áll a csődről, a felszámolásról és a végelszámolásról szóló 1991. évi IL. törvény (Cstv.) hatálya alatt, tehát függetlenül attól, hogy feloszlásának kimondásakor meglévő vagyona fedezi-e tartozásait, vagy nem, a megszűnés pénzügyi, számviteli, adózási rendezését, illetve az egész eljárást nem a Cstv., hanem az Etv. szerint kell lefolytatni. Az Etv. ebben a tekintetben azonban több mint szűkszavú, hiszen egyetlen félmondatban említi csupán a 21. § (1) bekezdésében, hogy a megszűnéssel kapcsolatos teendők ellátása a felszámoló(k) feladata.

Lényeges tudnivaló, hogy a Legfelsőbb Bíróság számos esetben, elvi élel kimondta - és e tekintetben a bírói gyakorlat egységes -, hogy az egyesület feloszlása esetén a vagyoni kérdések rendezése nem tartozik a bíróságra. Ennek megfelelően az egyesület feloszlása esetén a feloszlás tényét a közgyűlésnek kell kimondani, a feloszlást kimondó határozatot magában foglaló, hitelesített közgyűlési jegyzőkönyvet kell az egyesületet egyébként nyilvántartásba vett megyei bírósághoz benyújtani, természetesen a közgyűlés jelenléti ívével együtt és kérni, hogy a nyilvántartásból a bíróság törölje az egyesületet. Ilyen esetben a bíróság tehát csak a feloszlásra vonatkozó döntés jogszerűségét és ennek megfelelő alakúságú - írásbeli jegyzőkönyv hitelesítés, jelenléti ív - előterjesztését vizsgálja, a vagyoni kérdések rendezése, illetve ennek vizsgálata nem tartozik a bíróságra. Ennek megfelelően az egyesület elnöke részéről benyújtott, a nyilvántartásból való törlési kérelem önmagában, az előbb említett közgyűlési döntést dokumentáló okirat nélkül nem elegendő. Más oldalról viszont a bíróság - ha szabad így fogalmazni - nem törődik azzal, hogy a feloszlással megszűnt egyesület tartozásainak kiegyenlítése, illetve a hitelezők kielégítése után esetlegesen megmaradt vagyon sorsa, felosztása miként és hogyan történik.

Ez a felszámoló (felszámolók) kötelessége és felelőssége.

A gyakorlatban a feloszlás közgyűlési kimondásával egyidejűleg a közgyűlés megválasztja a felszámoló személyét, aki általában az egyesület elnöke, vagy intézőbizottságának tagja, de lehet bárki más is. A felszámoló a feloszlást kimondó közgyűlés hitelesített (általában az alapszabály ide vonatkozó rendelkezése szerint a közgyűlés elnöke, a jegyzőkönyvvezető és két hitelesítő által aláírt) jegyzőkönyvét, valamint a közgyűlés jelenléti ívét, az egyesületet nyilvántartó megyei bíróság irodáján hozzáférhető formanyomtatvány felhasználásával nyújtja be és kérelmezi, hogy a bíróság törölje az egyesületet a nyilvántartásból, mivel feloszlással megszűnt.

A felszámoló másik feladata a fennálló kötelezettségek összegyűjtése, ezek között kiemelhető a munkabér- és járulékkötelezettségek, adózási kötelezettségek, a földtulajdonosi közösség felé fennálló időarányos haszonbérleti díj, továbbá vadkár és egyéb közüzemi díjak és költségek. A felszámoló számba veszi az egyesület vagyonát, így különösen az ingatlanokat (vadászaház, telephely stb.) a pénzkészletet (bankszámla, házipénztár), valamint az ingóságokat (járművek, gépek, szerszámok, szolgálati fegyverek, létesítmények), kintlévőségeket, azaz a még be nem folyt lőtt vad értékesítési, vagy bérvadászati bevételeket, a megszűnést kimondó közgyűlés napjáiig esedékes tagdíjakat. Amennyiben a meglévő vagyon nem fedezi a kötelezettségeket, úgy általában az arányos kielégítés elve szerint kell a hitelezők követeléseit kifizetni. Jelezzük, hogy az egyesület feloszlása esetén az Etv. nem írja elő a kötelezettségek valami fajta kielégítési sorrendiségét, vagy arányosítását. Ez csak a gazdasági társaságokra vonatkozó, a már említett csődtörvényben található, amely az egyesület felszámolásánál analógiaként alkalmazható, de nem törvényi kötelezettség.

A felszámolók eljárására,

a megszűnő egyesület vagyonából a követelések kielégítésére vonatkozó rendje tekintetében mértékadó szempont, hogy nem kerülhet sor bármely hitelező jogtalan előnyben részesítésére más hitelezővel szemben. Ez ugyanis bűncselekmény a Btk. szerint, amely esetében a felszámoló saját személyével felelős.

A vagyon értékesítése és a kötelezettségek kiegyenlítése után megmaradt vagyont az alapszabály erre vonatkozó előírása, vagy a felosztást kimondó közgyűlésnek a megmaradó vagyon sorsára vonatkozó rendelkezése szerint kell felosztani. Értelemszerűen, amennyiben a kötelezettségek messze meghaladják a társaság vagyonát, és a vagyon értékesítését követően a követelések jelentős része nem került kiegyenlítésre, úgy a felszámoló részéről annyi várható el, hogy a követelések érdekeltjeit tájékoztatja arról, hogy a felszámolás befejeződött és követelésük vagyon hiányában nem nyert kielégítést. Az egyesület megszűnése számvitelileg más szervezetekhez hasonlóan történik, tehát az APEH-hez zárómérleget és záró adóbevallást kell benyújtani, ez a felszámoló számviteli törvényből eredő kötelezettsége. A vadásztársaság megszűnésekor, így értelemszerűen

felosztásának kimondásakor is megszűnik a vadászterületre vonatkozó hasznóbérelti szerződés is. Ebben az esetben a vadászterület földtulajdonosainak képviselője köteles a földtulajdonosi közgyűlést összehívni és a közgyűlésnek döntenie kell a vadászterület vadászati jogának gyakorlásáról, vagy ismételt hasznóbérelt adásáról. A hasznóbérelti szerződés megszűnésével a földtulajdonosi közösségre száll minden törvény által előírt kötelezettség - fizetik a hivatásos vadászt, gondoskodniuk kell az előírt lelővési tervek időarányos teljesítéséről, vadföld-gazdálkodásról, takarmányozásról. A vadkárok megtérítését azonban "önmaguktól" nem követelhetik.

Meg kell még említeni, hogy a vadásztársaság megszűnése esetén a vadászterületet újonnan hasznóbérelő vadásztársaságnak a Vtv. 16. § (3) bekezdése alapján meg kell térítenie az okszerű gazdálkodás mértékéig a korábbi hasznóbérelő által létesített vadgazdálkodási és vadászati létesítmények ellenértékét, tehát különösen a magaslesek, etetők, szóók és vadkárvédelmi kerítések ellenértékét. Ez az összeg tehát még a megszűnő vadásztársaságot illeti, és jogszerű eljárás esetén

a földtulajdonosok az új hasznóbérelőnek azzal a feltétellel adhatják a vadászterületet hasznóbérelbe, hogy az új jogosult a létesítmények ellenértékét a szerződéskötéssel egyidejűleg megfizeti a megszűnt vadásztársaságnak. Más kérdés, hogy amennyiben a vadásztársaság tartozások hátrahagyásával - így különösen a földtulajdonosok felé fennálló, meg nem fizetett vadkártartozásokkal - szűnik meg, az új hasznóbérelő részéről a létesítmények fejében megfizetett ellenérték a tartozások csökkentésére fordítandó. Természetesen semmilyen jogi akadály nincs annak, hogy a megszűnt egyesület tagjai közül bárki tagja legyen a vadászterületre új hasznóbérelti szerződést kötő másik vadásztársaságnak.

A vadásztársaság pénzügyi helyzetének megrendülésekor számos gazdálkodási és jogi lehetőség kínálkozik még, amely megoldást jelenthet a társaság anyagi gondjaira, és lehetővé teszi a megszűnés elkerülését. Ez komplex gazdasági, pénzügyi, számviteli és jogi feladatot, a ma használt divatos szóval válságmenedzselést igényel, a lehetőségek teljes körének áttekintésével

Dr. Bilonka Béla

Tagi hozzájárulás

■ Megsemmisítette a Somogy megyei Bíróság az újvárfalvi Széchenyi Zsigmond vadásztársaság közgyűlési határozatát, amely az egyszeri tagi hozzájárulásról döntött. Az indoklás szerint a társaság működésének biztosítását célzó, súlyos jogkövetkezményekkel járó tagi kötelezettségek meghatározásáról önálló napirendi pontban indokolt tárgyalni, s ebben az ominózus esetben, ez Újvárfalván elmaradt.

A vadásztársaság tavaly novemberben hívta össze a közgyűlését. A meghívóban napirendi pontként a 2003-as vadlelővési és gazdálkodási terv, vadászmaster választás és egyebek szerepeltek. A napirendi pontokat a megnyitó után sem módosították. Az egyebek között az intézőbizottság javas-

lata alapján került sor az egyszeri tagi hozzájárulás mértékének százezer forintos és a befizetés módjának meghatározására, mert ennek hiányában csőd-közeli helyzetbe kerültek volna. A javaslatot a közgyűlés 31 igen és 9 nem szavazattal elfogadta. A társaság alapszabálya kimondja, hogy az egyszeri tagi hozzájárulást be nem fizetőket törlik a tagok névsorából. Erre a sorsra jutott többek közt Kusz József és Takács Gyula is, akik végül a bírósághoz fordultak. Nekik a befizetett tagdíj időarányos részét is visszaküldték.

A bírósági ítélet kitér arra, hogy a közgyűlésre szóló meghívóból a tagok nem értesültek a hozzájárulással kapcsolatos kérdésekről, s ezt később sem vették fel a napi-

rendi pontok közé, így a közgyűlésről távol maradtak nem gyakorolhatták jogaikat. A vadásztársaság határozata ezért törvénytörtő, a hozott határozatot a bíróság megsemmisítette, de nem rendelte el új határozat meghozatalát, mert az már a társaság belső ügye. Bebes Tibor, a vadásztársaság elnöke megfellebbezte a döntést, amelyben kitért arra, hogy a társaság alapszabálya szerint ilyen esetekben még a közgyűlés összehívására sincs szükség, mert ebben a kérdésben az IB-nek, mint választott vezetőségnek döntési joga van. Egyébként a tagság többsége befizette a hozzájárulást, mégsem várható tőlük, hogy mások szórakozását ők fizessék - tette hozzá.

Szarka Ágnes

Borotvaélen

■ Pat székhellyel, földtulajdonosi alapon szerveződött Űa 2026. számú Vadászterület, mely egykoron, a közel 21 ezer hektáron gazdálkodó Olajipari Dolgozók Vadásztársaság területéből vált ki. A Zala és Somogy megye határán elterülő 7759 hektár kicsinek - mai viszonyaink között - semmiképpen sem nevezhető. A védett mocsárerődök, halastavakat is magába foglaló terület kiváló szarvas élőhely, ahol az elmúlt évtizedekben százas nagyságrendű volt az itt terítékre került aranyérmes agancsú bikák száma. Mára itt is eltűntek (elfogytak) a kapitális, 12 kilogrammot meghaladó agancsú súlyú bikák, a mennyiséggel koránt sincs baj, sőt... Az egyre emelkedő vadkárok miatt a megyei szinten felemelt lelövési tervek nehezen teljesíthetők. Karvalics Sándor vadászmester véleménye szerint a disznónál már a túlhasznosítás jelei mutatkoznak. Mondja ezt annak ellenére, hogy az elmúlt idényben kétnapos terelő vadászon 48 disznó és 28 tarvad esett, s ezt is beleszámolva, sikerült szarvasból 93, őzből 80, disznóból 105 százalékra teljesíteni az előírt tervszámokat. A darabszámok helyett talán többet mond a lőtt vad súlya: szarvasból 11.100, őzből 1000, vaddisznóból 9000 kilogrammnyi került be a területről a hűtőházba. Ilyen számok láttán azt gondolhatnánk, hogy itt van az eldorádó, ahol a vadászat óriási bevételt, jelentős hasznot hoz. Csakhogy... A 28,5 millió forintos bevétel valóban nem kis összeg, de ha a 27,7 milliós kiadást mellé tesszük, már közel sem olyan szép a menyasszony... Igaz, eddig a jelenlegi 24 földtulajdonos tagnak nem kellett a zsebébe nyúlni (kivéve, persze a "belépési" díj sokszázézes összegét). Ma még 7 millió forintnyi tartalékuk van, mégsem tudnak bizakodással tekinteni a jövőbe. Csupán a vadhús átvételi árának csökkenése miatt egy év alatt 2 milliónyi bevételkiesésük volt, s az ÁFA bevezetése miatt további 4-5 millióval kénytelenek számolni az idei évben. Gyakorlatilag minden piacképes vadászati lehetőséget eladnak, tagi jogon - azaz térítés nélkül - évente csak süldő elejtése "jár". Igaz, az elrendelt vadkárrelhárítások alkalmával elejtett disznókért és tarvadért nem kellett fizetni - legalábbis eddig... Megvizsgálták az összes előre megbecsülhető költség összetételét. Lényeges megtakarítást csak a szórók, az etetők fenntartási költségeinek csökkentésével tudnak elérni. Hagyományos járműves és kézi etetésnél egy szóró átlagos havi takarmány- és munkadíj-költsége mintegy 25.000 forint - az üzemanyag nélkül. A próbaképpen felszerelt automata önetetőkkel ez az összeg 5000 forint alatt maradt. Így az előremenekülés módszerét választották, s az automaták beszerzése és hadrendbe állítása mellett döntöttek. A vadászterületnek nincsenek alkalmazottai, valamennyi foglalkoztatott szakember számlaképes vállalkozó, sem itt, sem a 30 hektár vadföld művelésénél nem lehet költségeket megtakarítani. A neuralgikus pont a vadkár, aminek összege nehezen

tervezhető, de garantáltan minden évben emelkedik, akkor is, ha egy csővel több kukoricát sem tör le a vad... Legutóbbi közgyűlésükön szóba került, mi van akkor, ha olyan mértékű vadkárigénnyel jelentkeznek egyes gazdálkodók, aminek kifizetésére nincs fedezet. Nos, az elnök elmondta az egy híján teljes létszámban jelenlévő, területileg érintett jegyzőknek és a négy nagygazdálkodónak, hogy ebben az esetben kénytelenek lennének csődöt jelenteni, mert a társaság feloszlata a gazdálkodási kényszer miatt nem lehetséges, legfeljebb az átszervezésre van lehetőség. Mivel valamennyi földtulajdonosnak lehetősége van - az előírt feltételek mellett - vadászni, így az éppen aktívan vadászók nem tudják, de nem is akarják a többletkárt kifizetni. Ha pedig nincs vadászat, akkor bevétel sincs, kártérítés sincs, de a vadkár attól még megmarad, sőt, növekszik... **S.E.**

FOTÓ: SOMFAI ERVIN

Polgármester és vadőr

Mindkét nagyapja és édesapja is vadászott Pásztó Józsefnek, így teljesen természetes volt, hogy már 8-9 évesen részt vett a vadászaton. "Rendes" vidéki vadászcsapatban az volt a normális (ma is ez kéne legyen...) hogy a gyereket nem a papírforma szerinti kora, hanem a fegyelmezettsége, viselkedése alapján tekintették "érettnek" arra, hogy felügyelet mellett fegyvert vehessen a kezébe.

■ Így történt, hogy tízévesen már meglőtte első szarvasát is. 1976-ban, 18 évesen hivatalosan is tag lett, elvégezte a mezőgazdasági főiskolát Kaposváron, és beállt a helyi Tsz-be agronómusnak. 1996-ban becsődölt a Tsz, így - miután a felsőfokú szakmai végzettsége megvolt - elvállalta a társaság fővadász állását. A baj nem jár egyedül - 2003 márciusában csődöt jelentett a vadásztársaság is, 42 millió forint vadkárt sikerült "termelni", így az eredetileg három önálló társaságból egyesített "nagy csapat" újra három részre szakadt - amúgy is három brigádban vadásztak addig is. A megörökölt 19 milliós kárrészt következő évre sikerült 5,5 millióra lefaragni. Ezt a "csodát" az új vezetés által bevezetett szemléletváltás okozta: április 15-étől, a kukorica-betakarítás végéig minden nap (!) 3-3 vadász kötelező vadkárrelhárításra ment. És láss csodát, az egész időszak alatt mindössze 10 disznó és 10 borjú esett a vadkáros területeken. Az új társaságnak saját internetes honlapja van, ennek segítségével is toborozzák a hazai vendégeket. Pásztó József sportvadászként is lövetett évente 4-5 bikát, amióta fővadász és vadászmester egy személyben 8-10 agancsos az általa kísért vendégek zsákmánya. A bögés a mindene, az elmúlt idény 32 napján 61 alkalommal volt kinn - nem mintha nem lenne más dolga is mostanában... 2002-ben ugyanis felkérték szülőfalujá, Almáskeresztúr lakosai, hogy induljon a polgármesteri székért, s képviselje a Zselic szélében megbújó zsáktelepülés érdekeit, ahonnan már út sem vezet tovább. Igent mondott, s

a 92 lakos többsége rá szavazott, a "kisebbség" - amely ezúttal nem a szokásost, hanem a már itt tulajdont vásárolt külföldieket (1 svéd, 3 holland, 6 német) jelenti - nem volt jogosult nyilatkozni. A mindössze 12 millió forint éves költségvetésű

előregedő falunak két fő "nevezetessége" van; egy külföldről visszatelepült polgár mintegy 50 bivalya, és egy szomorú szomszédság, Gyűrűfű, az első elnéptelenedett magyar település...

Somfalvi Ervin

Tévedni állati dolog

Igazán szép május idusi estére iratkozott be tavaly disznólesre egy esélyes, zabbal vetett vadföld melletti lesre Folly Gyula. A "méla" les azonban nem bizonyult az elhíresült versben említetthez hasonlóan hosszúnak, mert a várva várt disznók helyett hamarost kióvatoskodott egy puskás bérvadász kíséretében a vadőr, akiket Stark Béla, a magát fővadásznak tituláltató vadász-mester fuvarozott ki a már foglalt 17/B biztonsági körzetbe. Folly a nem várt jövevények láttán lemaszott a lesről, és odaballagott, mert a cseppet sem áhított találkozás méltán hatott mindannyiukra a derült égből villámcsapásként ható meglepetés erejével. Folly ezután joggal kérdezhetette, hogy vajon mit keresnek ott, ahová ő szabályosan beiratkozott? A vaddisznó lesvadászat ugyanis - normális esetben - semmiképp nem mondható társas vadászati módnak. Szó, szót követett, majd a hivatlan vendégek sebbel-lobbal elporzottak. Ilyen közjáték után pedig még a legesélyesebbnek ítélt hely is legott olyanná válik, mintha valaki mondjuk a búcsújáró körmenet mellől szeretne disznót lőni.

■ Az "első vérig" sértődött fővadászmesternek - ki tudja miért - nem esett túl neheze a fegyelmi eljárás elrendelésének "elintézése" a Káli Gazdák Vadásztársaság elnökénél, Horváth Dezsőnél, aki gondolkodás nélkül hajlott a "jó" szóra, Megkezdődött az ádáz fejevadászat, s a fegyelmivel párhuzamosan Folly Gyula csoportvezetői megbízását Stark "megköszönte", és menesztette a csoportja többségének minden írásbeli tiltakozása ellenére. Közben újabb bűnököt olvastak Folly fejére, mint például azt - és ez már mindennek a teteje -, hogy nemrégiben a "fővadász" telefonértesítésére az országúton elgázolt őzet krotália nélkül vitte leadni. (A "mester" csak telefonüzenetet volt

szíves küldeni, krotáliát nem.) A Fegyelmi Bizottság az eljárás alá vont gyanúsított terhére nem talált semmiféle főveszejtő szabálytalanságot, ebbe azonban Stark Béla fő-vadász-mester egész egyszerűen nem volt képes beletörődni. A maga nemében páratlan, kimondottan ebben az ügyben összerántott rendkívüli közgyűlésnek a magát tévedhetetlennek tartó mester maga javasolta Folly azonnali kizárását azon a címen, hogy a vadföld lényegében és tulajdonképpen "etetőhely", mert ott a vad nyugodtan eszegethet. Márpedig a Házi Szabályzat az etetőhelyek 300 méteres körzetében megtiltja a tagoknak a vadászatot. Később javasolta is, hogy ez pontosan ilyen formában kerüljön be a Házi Szabályzatba, és hívják ezentúl

a vadföldet is "vadetetőnek", hiszen szerinte sok-sok okos érv szól emellett, amelyeket ehelyütt hosszú volna felsorolni. Azok viszont - mármint a vadőr és a bérvadász - akik nem írták be magukat, nem is vadászni mentek, hanem csak úgy, megfigyelés céljából kukucskáltak a vadföldet. A bérvadász pedig - saját elmondása szerint - csak azért vitte oda is a puskáját, mert az nagyon drága, és féltette volna máshol hagyni.

Május 15-ikén általában nem lehet a vadföldet "átkeresztelni" etetőnek, ilyesmivel egyetlen hozzáértőt, de még a független, de vadászati szempontból laikus bíróságot sem lehetett "megetetni". A vadászatot megfelelő indoklással ugyan bárhol lehet időszakosan, vagy állandó jelleggel korlátozni, de azt a közgyűléssel előzetesen kell jóváhagyatni. Ennek azonban semmiféle visszamenő hatálya nincsen, és abban csak titkon bízhatunk, hogy

Magyarországon a vadászvizsgát sem tudja eredményesen letenni az, aki esetleges zavarodottságában netán összekeverné a vadföldet a vadetetővel..

Folly, felmérve egyre fogyó esélyeit, állásfoglalást és elfogulatlan vizsgálatot kért a megyei vadászati felügyelőségtől, amelyre a saját társaságán belül jó eséllyel számítani immár nem lehetett. Az FM Hivatal Stark Bélát a vadászat rendjének megsértéséért első-, majd másodfokon is elmarasztalta, amelynek százezer forintos pénzbírság lett a kézzelfogható eredménye. Így aztán nem kis megütközést keltett, amikor az új megyei vadász ház avatóünnepségen Stark Bélát - mint etikus vadászt - Nimród éremmel tüntették ki. Egy kapitális érmes pedig, amint tudjuk - legalábbis a szarvasbikák esetében - soha nem adja fel. Ha van értelme, ha nincs, küzd, amíg mozogni tud, s bőgve döfköd jobbra-balra. Stark Béla sem tett másként. Bíróságon támadta meg az első

és másodfokú szakhatósági határozatot, és amikor később a bíróság is jogerősen helyben hagyta az ítéletet, felülvizsgálati kérelemmel fordult a Legfelsőbb Bírósághoz, ahol az ügy ma is folyamatban van.

Esélyeinek latolgatásához, sőt a vadászjegy bevonásának megjósolásához, különösebb látnoki tehetség nagyon nem kell..

A történet számunkra - természetesen - nem a két elkeseredett vitázóról szól. Az igazságot eldöntik majd azok, akiknek ez a dolguk, s tették eddig is. Sokkal inkább egy korántsem egyedülálló jelenséget kell szóvá tennünk, hiszen terjed, mint a mételey, s lassan minden piszlicsári vadászati ügyben a Legfelsőbb Bíróságnak kell döntenie. Olyanokban is, hogy miképp lehet a vadászmasterből "fővadászt", a vadföldből etetőt, vagyis a csipkedő bolhából támadó elefántot felsőfokon kiképezni, hiszen valójában az egészet ott, a helyszínen, egy őszinte elnézéskérelmet követő vadászias kézfogással mindörökké el lehetett volna intézni. Disznó ugyan akkor sem esett volna, de ilyen eset előfordul velünk százszor is, máskor is. Annyira legyengült volna a választott vezetőség, hogy ha valaki az igazát keresi, él az alapszabályban leírt és biztosított jogaival, azt azonnali hatállyal ki kell nyírni? Egyszerű, mezei vadásztársasági tagnak "ab ovo" soha nem lehet igaza? A meggyőzés helyett csak a legyőzés, a megalázás, a pofa alapállásra biztató sárba tiprás lehet csak a múltidéző, szinte már vérré vált eredményes vezetési módszer?

Ehelyütt még kísérletet sem teszünk annak összeszámolására, hogy a másfél év óta húzódo - véleményünk szerint valóban pitiáner presztízskérdésekre visszavezethető - értelmetlen "idegháború" vajon hány embernek adott munkát, milyen kacskaringós utakat járt be, mennyibe került, hogyan és milyen mélyen képes megosztani a vadásztársaság tagságát, hány vadásznak rontotta, rontja a hangulatát, szegte a mindennél többet érő jókedvét? Immár - mint a kocsmai verekedéseknél, ahol mindenki csak visszaütött - teljesen mindegy, hogy ki kezdte. A hallgatag többség nem ezért vadászik, s áldoz áldott, vagy átkos szenvedélyére egyre többet és többet.

Homonnay Zsombor

A barátság kastélya

A kastély az Eszterházy korszakot idézi. A ménes-parancsnok otthona volt.

FOTÓ: KÖRTVÉYESI LÁSZLÓ

■ Az emberek többsége alighanem eljászott már a gondolattal, hogy vajon milyen érzés lehet egy öreg fákkal és harsogó színű virágokkal övezett kastélyban ébredni? Börcsök Péternek van egy kastélya, de erre a kérdésre nem tud válaszolni. Egy dombóvári társasházi lakásban ébred, bár a virradat legtöbbször már a kastély udvarán találja.

A kastélyt egyébként valóban évszázados fák és pompás virágok övezik, ám a ház urát libériás inasok helyett kombájnosok és gépkocsivezetők fogadják. A "hátsó udvarban", noha még alig virrad, munkagépek berregnek. Ezek az idővel

való versenyfutás hetei. Folyik a betakarítás. Börcsök Péter hetvenegy éves, és egész élete a paraszti munka ritmusához, az aktuális feladatokhoz igazodva telt. Azt mondja, a földművelő embert ritkán ébreszti vekkeróra és ebből a szempontból teljesen mindegy, hogy két hektár földet művel valaki, vagy éppen kétezret. Mint ő, most éppen.

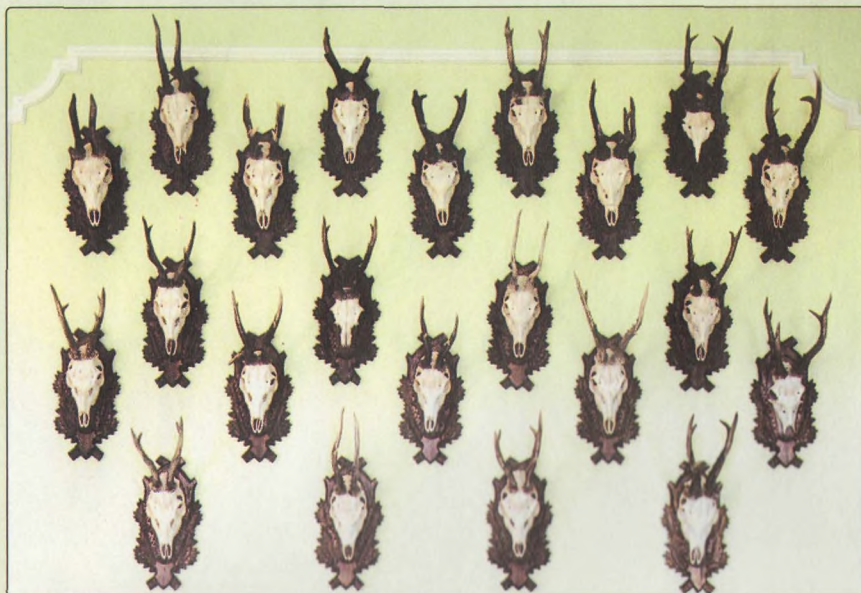
Dalmandon vagyunk, Dombóvártól északra, a Kapos-Koppány menti dombvidéken, a valamikori Eszterházy uradalom, majd a hibridkukorica termesztéséről híres Dalmandi Állami Gazdaság területén. A ma ezeröttszáz lakosú település - melynek nevét már egy 1138-ban kelt oklevél is említi, s

amely a török hódoltság előtt mezőváros volt -, mindkét korszak emlékeit őrzi lakóházai, középületei és gazdasági létesítményei által. Börcsök Péter kastélya az Eszterházy-korszakot, az első világháború előtti évtizedeket idézi. A Dalmand-sütvényi ménes a monarchia hadseregének egyik alapintézménye volt, a falu közepén álló kastély pedig - a helybeliek legalábbis így tudják - a ménes-parancsnok lakóhelyéül szolgált. A grófi, hercegi kastélyokhoz képest ez az épület persze, csak egy "ház", a környezetéhez viszonyítva azonban minden kétséget kizáróan kastély. Az utcára néző elegáns homlokzat mögött tágas termek és szobák sorakoznak, melyekben egykor zajos élet folyt. Most, egyelőre minden csendes.

Még nem ért véget a felújítás, még nincsenek berendezve a helyiségek. Börcsök Péter azonban már látja, lelki szemeivel már látja, hová mi kerül. A földszinten, a bejáratától jobbra egy kilencven négyzetméteres teremben a látogatók is megsejthetik a jövőt, a pasztellszínű falakat ugyanis trófeák sokasága díszíti. A teret vadonatúj gyalult asztalok és padok töltik be, melyek akár hatvan ember számára is helyet biztosíthatnak. Nem nehéz elképzelni, milyen hangulata lehet ennek a teremnek, amikor egy sikeres társas vadászat után megtelik emberekkel. Már volt erre példa és már várják, szervezik az őszi-téli eseményeket is.

Az "őzfállal" szemben ülünk le, mert Börcsök Péter legkedvesebb vadja az őz, legjobban becsült trófeái az őz-agancsok. Zoli fiával megjárta Namíbiát, a kéthetes szafari eredményességéről és kalandjairól tucatnyi preparált antilop tanúskodik, de amíg az antilopok szinte egyetlen értékmérője a szarvak nagysága, az őzek esetében az agancsok változatossága minden ránézésre új élményeket ígér. Minden agancs más, minden trófea külön egyéniség.

Börcsök Péter kortalan ember, örökké izzik körülötte a levegő. Képtelen tétlenkedni. A trófeateremből a szomszédos - egyelőre még üres - szobákba

Az őzágancsok változatossága minden ránézésre új élményeket ígér

vezet, melyek nem csak bútorokra, de méltó funkcióra is várnak. Az egyikből kiváló konyha lehetne, a másiktól talán vendégszoba, míg az emeleten - akár a falusi vendéglátásba is bekapcsolható -, mini-panzió. Azon kapom magam, hogy már-már sajátomként járom az épületet. Egymás ötleteit továbbfejlesztve tervezgetünk. Ez Börcsök Péter titka és varázsa. Sugárzó energiája mindenkire hatással van.

Végre a pincébe érkezünk, ahol a saját készítésű és kezelésű szép borait rejtik a hordók. Darko, a veje is csatlakozik hozzánk, a lopóból finom sugárban spriccel poharainkba a vörös bor. Ezek már a személyes vallomások percei. Darko horvát, Börcsök Péter őseit

tekintve Szeged-környéki, majd vajdasági, végül pedig horvátországi magyar. Dédapjának a szegedi tanyavilágban volt háza, 24 hold földje (déd-öreganyám, Rózsa Örzse, Rózsa Sándor nagynénje volt, mondja Börcsök Péter nevetve), egy rosszul végződött jelzalogkölcson azonban mindent elvitt. A koldussá lett ősök szégyenükben éjszaka hagyták el a másé lett tanyát. Dél-Bácskában kezdett új életet a család (mely a trianoni döntéssel Szerbia lett), ahonnan a második világháború után -

Virágok pompáznak a szeméthyegyek helyén. Börcsök Péter felesége a főkertész...

immár a szerb üldözés elől menekülve -, a horvátországi Baranyába, Dárdára települtek. És onnan, 1991-ben, a háború kitörésekor ide, Magyarországra...

Az immár kétezer hektáron gazdálkodó családi vállalkozás Dalmandon és környékén egyrészt minta és példa, másrészt - kár lenne tagadni, hogy ilyen is van -, irigység tárgya. Valljuk be, a Börcsök-család sikereit sem megérteni, sem elviselni nem egyszerű dolog.

Dárdán is földműveléssel foglalkoztak. A saját földek művelése mellett bér munkát végeztek gépeikkel, majd - időben észelve és helyesen érzelve a magyarországi rendszerváltás lehetőségeit -, már 1990-ben 100 hektár földet béreltek a Tolna megyei Míszlán. A következő évben a döbröközi termelőszövetkezettől 230 hektár földet vettek bérbe, melyből

80 hektáron kukoricát, 150 hektáron cukorrépát termesztettek. A cukorrépát Horvátországba, a verőcei cukorgyárba vitték (merthogy a kaposvári gyár nem vette át), a cukrot pedig vissza, Magyarországra. Az már a véletlen szerencséjének köszönhető, hogy éppen ekkor ment fel kilogrammonként nyolc forinttal a cukor ára. Újabb földeket béreltek, 1995-ben már 1750 hektáron termesztettek cukorrépát. Börcsök Péter a növénytermesztést szervezi és irányítja, Zoli fia a könnyelést végzi, Darko pedig a gépekért felel...

Börcsök Péter 1959 óta vadász. Dárdán vadásztársasági elnök volt (40 ezres fácántelepet építettek, melyet volt szerencsém látni, ma is üzemel), jelenleg a döbröközi vadásztársaság tagja, de néhányadmagával területet is bérel. Sok pénzt áldoz a vadászatra. Ám - talán éppen ezért - a vadászatot mégis, minden körülmények között a munka mögé sorolja. Dologidőben nincs vadászat.

Poharazgatás közben az emberi kapcsolatokról, a "messziről jött ember" szemével látott furcsaságokról is könnyebb beszélni. Börcsök Péter azt mondja, az a baj, hogy túl sok az olyan ember, aki délelőtt önmagára haragszik, délután pedig az egész világra. Megbomlani látszik a harmónia. És aki nincs harmóniában önmagával, az a környezetével is folyton viaskodik. A vadászat jövője szempontjából is ez a legfőbb veszély...

A vadászat és az emberi kapcsolatok témája visszavezet bennünket a kastélyal kapcsolatos tervekhez. Amikor megvette a területet, 350 teherautónyi szemetet kellett elszállítani. A park most már ápolt, pázsit és virág borítja. Darko, aki nem vadászik, állatparkot épít - egy őzbak és néhány szárnyas már birtokba is vette a szakszerűen bekerített tere-numot. És miért nem költözik a család a kastélyba? - kérdezem, mire Börcsök Péter megrázza a fejét és a nagyobb nyomaték kedvéért a karomat is megfogja:

- Nem azért vettük. Inkább valamiféle közösségi háznak képzelem el, mely módot és teret ad a találkozásokra, az együttlétre - mert együttlét és jó ízű beszélgetések nélkül barátság sincsen...

Békés Sándor

Mire szabad vadászni?

Szeptemberben: gímszarvasbika, tehén, ünő, borjú - őzbak - muflonkos, muflonjuh, jerke, bárány - vaddisznókoca - szika szarvasbika, tehén, ünő, borjú - üregi nyúl - házi görény - nyest - borz - aransakál - tőkés és csörgő réce, szárcsa - balkáni gerle - örvös galamb - dolmányos varjú - szarka - szajkó.

Októberben: gímszarvasbika, tehén, ünő, borjú - dámbika, tehén, ünő, borjú - őz suta, gida - muflonkos, muflonjuh, jerke, bárány - vaddisznókoca - szika szarvasbika, tehén, ünő, borjú - mezei nyúl - üregi nyúl - házi görény - nyest - borz - aransakál - fácánkakas - fogoly - vetési kúd - nagylilik - tőkés és csörgő réce, szárcsa - barátrece, kerceréce - balkáni gerle - örvös galamb - dolmányos varjú - szarka - szajkó.

Egész évben vadászható: vaddisznókan, süldő, malac - róka - pézsmapocok - nyestkutya - mosómedve.

SZEPTEMBER

A.hó napja	A.hét napja	A.Nap nyugta		A.Hold nyugta		Fázis
		kele	nyugta	kele	nyugta	
1	Szerda	5.3	18.24	19.37	7.34	
2	Csütörtök	5.4	18.22	19.53	8.48	
3	Péntek	5.6	18.20	20.12	10.0	
4	Szombat	5.7	18.18	20.33	11.12	
5	Vasárnap	5.8	18.16	20.58	12.23	
6	Hétfő	5.10	18.14	21.31	13.30	C 16.11
7	Kedd	5.11	18.12	22.12	14.33	
8	Szerda	5.12	18.10	23.4	15.27	
9	Csütörtök	5.14	18.8	--	16.12	
10	Péntek	5.15	18.6	0.4	16.47	
11	Szombat	5.16	18.4	1.11	17.15	
12	Vasárnap	5.18	18.2	2.22	17.37	
13	Hétfő	5.19	18.0	3.35	17.56	
14	Kedd	5.20	17.58	4.47	18.13	● 15.29
15	Szerda	5.22	17.56	6.1	18.29	
16	Csütörtök	5.23	17.54	7.15	18.46	
17	Péntek	5.24	17.52	8.32	19.4	
18	Szombat	5.26	17.50	9.51	19.27	
19	Vasárnap	5.27	17.48	11.13	19.55	
20	Hétfő	5.28	17.46	12.34	20.33	
21	Kedd	5.30	17.44	13.49	21.25	D 16.54
22	Szerda	5.31	17.42	14.53	22.31	
23	Csütörtök	5.32	17.40	15.42	23.49	
24	Péntek	5.34	17.37	16.18	--	
25	Szombat	5.35	17.35	16.45	1.12	
26	Vasárnap	5.37	17.33	17.6	2.34	
27	Hétfő	5.38	17.31	17.24	3.54	
28	Kedd	5.39	17.29	17.41	5.11	○ 14.09
29	Szerda	5.41	17.27	17.57	6.26	
30	Csütörtök	5.42	17.25	18.15	7.40	

A nyári időszámítás miatt az időpontokhoz egy órát hozzá kell adni

OKTÓBER

A.hó napja	A.hét napja	A.Nap nyugta		A.Hold nyugta		Fázis
		kele	nyugta	kele	nyugta	
1	Péntek	5.43	17.23	18.34	8.53	
2	Szombat	5.45	17.21	18.58	10.5	
3	Vasárnap	5.46	17.19	19.28	11.15	
4	Hétfő	5.47	17.17	20.5	12.21	
5	Kedd	5.49	17.15	20.53	13.19	
6	Szerda	5.50	17.13	21.50	14.8	C 11.12
7	Csütörtök	5.52	17.11	22.54	14.46	
8	Péntek	5.53	17.9	--	15.17	
9	Szombat	5.54	17.7	0.3	15.41	
10	Vasárnap	5.56	17.5	1.15	16.1	
11	Hétfő	5.57	17.4	2.27	16.18	
12	Kedd	5.59	17.2	3.41	16.34	
13	Szerda	6.0	17.0	4.55	16.51	
14	Csütörtök	6.2	16.58	6.12	17.9	● 3.48
15	Péntek	6.3	16.56	7.33	17.30	
16	Szombat	6.5	16.54	8.56	17.56	
17	Vasárnap	6.6	16.52	10.20	18.32	
18	Hétfő	6.7	16.50	11.40	19.20	
19	Kedd	6.9	16.49	12.48	20.22	
20	Szerda	6.10	16.47	13.42	21.37	D 22.59
21	Csütörtök	6.12	16.45	14.21	22.58	
22	Péntek	6.13	16.43	14.50	--	
23	Szombat	6.15	16.41	15.12	0.20	
24	Vasárnap	6.16	16.40	15.31	1.39	
25	Hétfő	6.18	16.38	15.47	2.55	
26	Kedd	6.19	16.36	16.3	4.9	
27	Szerda	6.21	16.35	16.19	5.22	
28	Csütörtök	6.22	16.33	16.38	6.34	○ 4.07
29	Péntek	6.24	16.31	16.59	7.47	
30	Szombat	6.25	16.30	17.26	8.59	
31	Vasárnap	6.27	16.28	18.1	10.7	

A vércsapa vége

Kovács Attila felvétele

A hagyományainkat őrizve

"A szalonkázásért" címmel rendezett konferenciát a Vadászati Kulturális Egyesület a gödi Nemeskéri-Kiss kúriában, július 16-ikán. A téma aktualitását az EU madárvédelmi direktívája és a hazai tavaszi szalonkázási hagyományok megtartásának ellentmondásai adták.

■ Csekő Sándor, a VKE elnöke megnyitja után tájékoztatta a résztvevőket a tavaszi szalonkavadászat betelítettségének reális veszélyéről. A jogi szabályozás szerint mentességet lehet kérni a direktíva betartása alól, amennyiben a hazai vadászat létjogosultságát megfelelően indokolni lehet, az indokokat elegendő kutatási eredmények támasztják alá. Jelentős szerepet játszhat ebben a VKE Szalonka Klubjának és a tagországok szalonka-klubjainak nemzetközi szervezetté történő egyesülése - mint arról a következő előadótól, Fluck Dénestől, a VKE Szalonka Klubjának elnökétől hallhattuk. Ezek jelentősége abban áll, hogy a vonuló erdei szalonkák életét csak a tagállamok vadászainak közös munkájával lehet megismerni. A Fédération des Association National des Bécassiers Paléartique Occidentale - rövidítve FANBPO - Európa-szerte egységes adatbázist és az országok közti információcserét kívánja létrehozni. Ebben a szervezeti formában kíván majd pályázni a kutatásokat segítő EU-támogatásokra. Jelenleg a szalonka klubok nemzeti civil szervezetekként működnek, így elesnek az említett lehetőségektől. A FANBPO (a nyugati félteke Paleartikus régiója Nemzeti Szalonkázóinak Szövetsége) nyolc tagországgal 2004-ben alakult meg, amelynek egyik alapító tagja a magyar tagszervezet is. A FANBPO az említetteken túl, a vadászok hivatalos álláspontját is képviselni tudja akár az EU szervezetekkel és hatóságokkal szemben is. Programjában szerepel a kedvezőtlen környezeti hatások, élőhelyváltozások, a "vadászati nyomás" figyelése, a szalonkavadászat és kereskedelmének csökkentése, a vadászás elleni küzdelem, esetleg rezervátumok létrehozása.

A hazai erdei szalonkákra vonatkozó adatokat a Magyar Vizivad Kutató Csoport gyűjti dr. Faragó Sándor vezetésével, aki a konferencia előadója volt. Bemutatta a rendelkezésre álló adatokat és az abból levonható következtetéseket, felsorolta a tavaszi szalonkavadászat mellett szóló érveket és azt tu-

dományos adatokkal igazolta. Az európai országokhoz képest elenyésző az éves teríték, s ezen belül a tojók aránya is rendkívül alacsony, az ország területeinek nagy része a fészkelő területeken kívül esik. A tavaszi vadászati idény nem esik egybe a szaporodási időszak-

kal, nem befolyásolja a vonuló madarak testi kondícióját, a korviszonyokat. Az erdei szalonka európai állománya stabil, sőt helyenként növekszik is. A jelenlegi vadászati gyakorlatunk napi és személyenkénti terítékkorlátozással szabályozott, az idény rövidsége mel-

lett a tradicionális szempontokat is érvként figyelembe kell venni. Egyetértett azokkal a javaslatokkal, amelyek az eddigi különböző biológiai paraméterek felvételén túl, a vizsgálatokat bővíteni kívánják a szárnyak gyűjtésével, amely alapján az egyedek kora pontosabban megállapítható, valamint az

ivarszervek gyűjtésével (ivar-, ivari stádium meghatározás). Ebben a munkában minél több hazai szalonkavadászt kellene bevonni. Végezetül lehetőség volt kérdések feltevésére, és hozzászólások megtételére. Jóllehet, az összes megnyilvánulás értékes és tanulságos volt, de a konferencia szempontjából döntő jelentőségű volt dr. Csányi Sándor tájékoztatója. A hazai vadászoknak nem kell semmiféle derogációt megfogalmazni Brüsszelnek. A nemzeti kormányoknak kell - utólag - bejelentenie az EU-normatívák alól saját országukra felmentést adó derogációkat és annak indoklását. Amennyiben az EU hatósági 3 hónapon belül nem kifogásolja ezt a vadászati módot, akkor ez elfogadottnak tekinthető. Amennyiben a jelenleg érvényes szabályozás szerint tavaszi húzáson szalonkázhatunk, úgy az illetékes minisztériumok értékelik ennek hatását, és a folyamatosan gyűjtött vizsgálati adatok alapján alakítják ki álláspontjukat. Ebből az következik, hogy a jövő tavasszal lesz szalonkaidény. Személyes véleményként - mint résztvevő és lelkes kezdő szalonkavadász - fontosnak tartom, hogy ez a szép és etikus vadászati mód megmaradjon, színesítse az európai palettát. Meg kellene ismertetni más országok vadászaival ezt az érzést, amivel a szalonkákat és velük a tavaszt várjuk. Biztos vagyok benne, hogy kevésbé bírálják, és átértékelnék a tavaszi szalonkavadászat iránt táplált ellenérzéseiket. Az adatgyűjtés hatékonyságának javítása érdekében a VKE szalonka szekciója egységes, országos szervezetté alakult, és a megyei képviselők kialakítása is megkezdődött. Tájékoztatni kell a vadászokat az adatgyűjtés fontosságáról, ugyanis gyakran tapasztaltam, hogy nem tudják, miben áll ennek a jelentősége, és talán ezért sem veszik komolyan. (Erre egyébként utalásokat hallhattunk konferencián is.) Bízom benne - mint ahogyan minden szalonkavadász -, hogy adatgyűjtésünk eredményeként szalonkázhatunk a jövőben is.

Elblinger Edit

A Kiskunsági Nemzeti Park

A Duna és a Tisza között elterülő Kiskunság zömében sík, ennek ellenére igen változatos adottságú igazi alföldi jellegű táj.

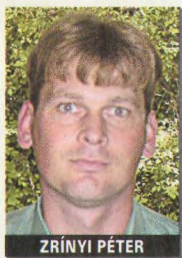
A több évszázados tájhasználat következtében csak a megmaradt természetközeli állapotú területeken - a szikes puszták, homokbuckások, lápok, mocsarak, stb. - jött létre a mozaikos elrendezésű Kiskunsági Nemzeti Park 1975-ben.

■ A közel 54 ezer hektár összterületű nemzeti park nagykiterjedésű szikesei a Duna-Tisza köze nyugati részén, a Duna-menti síkságon, találhatók. A dunai árvíz-mentesítési munkák és belvízelvezetések után itt jött létre ország második legnagyobb szikes pusztája, legészakibb tagja a 11.000 hektár nagyságú Felső-Kiskunsági puszta. Felszínét tágas rétek, legelők uralják, növénytakarásait főleg sőtűró fajok alkotják. A hagyományos, külterjes állattartás ma is fontos szerepet játszik a szikes puszták arculatának megőrzésében. Az ország egyik legnagyobb szürke marha állománya Apaj környékén legel. A Solti-síkságon fekszik a Felső-Kiskunsági tavak területe, hazánk legnagyobb kiterjedésű természetes szikes tórendszere. A Zab-szék, Kelemen-szék, a Böddi-szék, az elmcosarasodott Fehér-szék és Kis-rét a Ramsari egyezmény által is védett nemzetközi jelentőségű vizes élőhely. Az erősen lúgos vizekben magasabb rendű élet nem tud kialakulni, planktonikus rákok, férgek adják a fő táplálékforrást az itt táplálkozó madaraknak. A Kelemen-szék mesterséges szigetei csérek és sirályok költőhelyei. A szikes vonulat legdélibb része Miklapusztta, rossz vízháztartású, mezőgazdasági hasznosításra szinte alkalmatlan meszes-szódás talajok jellemzik. A Kiskunságban a legszebb szikfokok, a legmagasabb szikpadkák ezen a területen alakultak ki. A tavasszal vízenyős rétek fontos pihenőhelyei a parti madaraknak. A gyorsan kiszáradó vaksziken alig élnek növények. A Duna-menti síkság és a Homokhátság határvonalán található a nemzeti park kiterjedtebb mocsaras területei. Az úgynevezett "turjánvidék" mint sajátos képződmény jelentős természeti értéket képvisel. Erdőrezervátumai évszázados tölgyligeteket őriznek. Ezen a területen él a védett és ritka rézsikló, és a veszélyeztetett rákosi vipera. A rétek számos növénytan ritkaságnak adnak otthont, Május közepétől nagy faj és egyedszámban virítanak az orchideák, a ritka légy -, a méh-, a pók- és a szarvas bangó. Megtalálható itt a szintén fokozottan védett mocsári kardvirág és

az óriás útifű is. A turjánvidék legnagyobb kiterjedésű édesvízi mocsara az Izsáki Kolon-tó. A közel 3000 hektáros védett terület 1/3-át foglalja el a zombékkal, náddal, gyékénnyel benőtt tómeder. Nyílt vizet ma már szinte nem lehet látni. A Duna-Tisza köze legnagyobb földrajzi tájegysége a Homokhátság. Talán ez jellemzi leginkább a Kiskunság, és a nemzeti

SZILÁGYI GÁBOR

ZRÍNYI PÉTER

park arculatát. A nagy történelmi sorsfordulók hatásai máig érezhetők a tájon. Anonymus Gestája szerint a széri sikon kötöttek vérszerződést Árpád magyarjai. A tatárok pusztítása tönkretette az addigra már kialakult településhálózatot. A megművelt területek "vadonná", igazi pusztasággá váltak. A törökök százötven éves uralma ismételt pusztasodást, és az erdőállomány fogyatkozását hozta magával. A mezővárosok állattartása nagyarányú erőziót eredményezett a tájban. A vízelvezetések káros hatásai, az erdőtelepítések, majd a táj

szerkezetétől teljesen idegen nagytáblásítás is alakította a Homokhátságot. A düledező tanyák jelezik, hogy a hagyományos tanyasi gazdálkodás és életmód lassan végleg eltűnik.

A Kiskunsági Nemzeti Park homokterületei közül a 11.000 hektáros Bugac a leghíresebb. A zárt fűvű pusztát kiszáradt láperdő-sáv választja el a homokbuckáktól. A magas, szélfúttá homokból felépülő buckák jórészt beerdősödtek, jellemző fajok a közönséges boróka, a fehér- és szürke nyár. Az alig 2000 hektáros Fülöpházi buckavidék mozgó homokbuckáival és árvalányhajaspusztáival a Homokhátság hajdani arculatát leginkább őrző terület. Április második felétől tömegesen nyílik a homoki pimpó, a homoki árvalányhaj, a báránypirosító.

A változatos tájalemekekből felépülő Kiskunsági Nemzeti

Parkban több mint 12000 növény- és állatfaj lelhető fel. Ebből virágtalan növények száma 1800, a virágos növényeké 1300. Az előforduló ismert állatfajok száma meghaladja 8800-at.

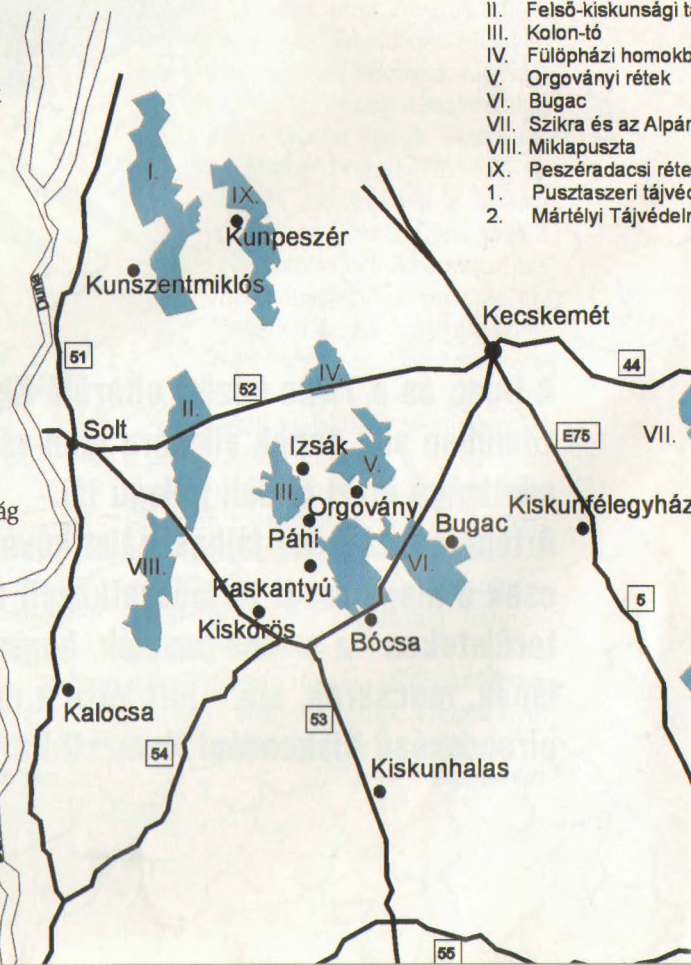
A nemzeti park látogatóközpontja Kecskeméten a Természet Háza, ahol az Igazgatóság épülete is található. Erdei iskola - a Naprózsa Természetvédelmi Oktatóközpont - Fülöpházán, madárvárta a Kolon tavon és 11 különböző tanösvény várja a látogatókat, különös tekintettel a fiatalokra.

■ Vadászati igazgatás

A hatékonyabb együttműködés céljából valamennyi természetvédelmi őri területi beosztását és elérhetőségét megadtuk a területileg illetékes FM Hivataloknak - tájékoztat Szilágyi Gábor igazgató. Csongrád megyében 22, Pest megyében 3, míg Bács megyében közel 90 vadászterület felügyelete tartozik hozzánk. Igyekezünk a lehető legkevesebb papírmunkával megterhelni a területen dolgozó munkatársainkat, a 25 természetvédelmi őri felügyelete alá tartozó védett terület nagysága amúgy is jócskán meghaladja az ideálisnak tekinthető kétezer hektárt. Nem vagyunk napi

A KISKUNSAGI NEMZETI PARK TERÜLETEI

- I. Felső-kiskunsági p...
 - II. Felső-kiskunsági t...
 - III. Kolon-tó
 - IV. Fülöpházi homokb...
 - V. Orgoványi rétek
 - VI. Bugac
 - VII. Szikra és az Alpár...
 - VIII. Miklapusztta
 - IX. Peszéradacsi réte...
1. Pusztaszeri tájvéde...
 2. Mártélyi Tájvédelm...

munkakapcsolatban a vadászatra jogosultakkal, csak akkor találkozunk képviselőikkel közvetlenül, ha valamilyen konkrét ügyben kell eljárnia valamilyen félnek. Pedig lenne rá mód - különösen az EU csatlakozást követően -, hogy azonos célokért akár közösen pályázzva jusson forrásokhoz mindkét ágazat. Léteznek már olyan élőhelyfejlesztést támogató projektek is (KOVICE), ahol mindössze 10 százalék önrész szükséges a megvalósításhoz. Igazgatóságunk maga is jelentős összegeket fordít ilyen célok megvalósítására, pl. a vízimadarak számára táplálkozóterülékként fenntartott szikes mocsár kialakítására a Csaj-tavon, illetve ugyancsak a Pusztaszeri Tájvédelmi Körzetben a vonuló vadludaknak és darvaknak ültetett kukoricát szárazúzóval szétterítve egész télen a területen hagytuk, nem kis mértékben segítve ezzel más, vadászható fajok téli áttelelését is.

Az elmúlt években számos konfliktushelyzet alakult ki az Igazgatóság és egyes vadászatra jogosultak között, mely majdnem mindig a hatályos törvények tudatos vagy akaratlan megszegéséből adódott - veszi át a szót Kardos Mária jogtanácsos, a hatósági osztály vezetője. Egy kivételtől eltekintve mindig az olasz vízivad-vadászok voltak az elkövetői a védett madarak elejtésének, nem egyszer a jelen lévő munkatársunk szeme láttára. Szerencsére egyre ritkábban kell ilyen ügyek miatt eljárást kezdeményezni, még a többszörösen "renitens" társaságokkal is sikerült ésszerű kompromisszumot kötni - aminek eredményeként csökkent a vízivad zavarása, mégsem lett kevesebb a vadászok terítéke. Érthetetlen ugyanakkor, hogy a közelmúltban egyik vadásztársaság területén ragadozó madarak fészkeit lőtték szét sörétes puskával, aminek szomorú bizonyítéka négy elpusztított kerecsensólyom-fióka és két héjafióka volt. Egy másik területen totális hatású növényvédőszerrel injektált tojásokat helyeztek ki illegálisan, a megtalált "eredmény" tíz egerészölyv és három barna rétihéja iszonyú kínok közt kimúlt teteme. Az elkövető mindkét esetben ismeretlen, a társaságok vezetése mit sem tudott a ezekről a bűncselekményekről...

Filotás Zoltán vadászati felügyelő véleménye szerint mind a vadászoknak, mind a természetvédőknek komoly

Selyemgém fiókáival

gondot okoz annak a hazai természeti rendszerekbe történt beavatkozásnak a következménye amit a rókaimmunizáció eredményezett. A veszetheztség vírus jól szabályozta a hazai rókapopulációkat, a "helyette" előtérbe került rühösség és az emberre sokszorosan veszélyesebb Echinococcus multilocularis nem gátolja meg a populációrobbanást, s a feldúsult állomány fokozott kártétele ellen majdnem reménytelen a hatásos védekezés. Tovább rontja a védekezés esélyeit a rókairtó szerek jogállásának rendezetlensége, ami miatt felhasználási engedélyt nem tudunk kiadni a vadászatra jogosultaknak. Engedélyezzük viszont a varjúfélékre

Homoki kikerics

I PARK

ta
k
ákni Körzet
Körzet

szelektív hatású mérgezett tojás ésszerű felhasználását mindazonokon a területeken, ahol nincs fészkelő állománya hollónak, vetési varjúknak vagy csókának és kívül esik a Dunát szegélyező tíz kilométeres védősávon. Szorgalmazzuk a tojások célirányos kihelyezésének módszerét, ahol az ismert szarka vagy dolmányos-varjú fészkelőhelyek közvetlen közelébe készítik el a műfészkeket. Átlagosan 3-500 tojást igényelnek a vadgazdálkodók, egy kirívó eset kivételével, ahol irreálisan sok mérgezett tojással akarták "megszórni" a területet - hozzájárultunk a felhasználáshoz. Igazgatóságunknak véleményezési joga van a vadászati körzettervek és az éves tervek lelövési adatainak jóváhagyásakor, azonban ezt a társhatóságok felülbíráljhatják..

■ **Önálló vadászterület** kialakítását 5800 hektáron kezdeményezte az Igazgatóság Bócsa-Orgovány térségében - mutatja a térképen Zrínyi Péter, az egyik hivatásos vadászati státuszt is betöltő őrszolgálat-vezető helyettes. A 85 százalék állami tulajdon magába foglaló vadászterület legnagyobb része erdő, benne foglaltatik az a közel kétezer hektáros rész, amelyen tíz éve hatalmas tűz pusztított el szinte minden élőlényt. A természet regenerációjának eredményeként ma itt egyenletes fiatal erdőállomány ad otthont az itt egyre növekvő számú őzállománynak. A terület jellege miatt a vadlétszám alacsony, természetes vízfelület sehol nincs, az utolsó vizes élőhely mintegy 30 éve száradt ki. Mesterséges beavatkozással nem akarják ezt a gyenge

adottságú élőhelyet a vad számára "feljavítani", cél a természetes folyamatok fenntartása, ezért sem mesterséges itatók nincsenek, sem etetés nem történik - a katasztrófhelyzetek megkövetelte életmentő beavatkozás kivételével. Vadászat csak az üzemtervben előírt létszámcsökkentés erejéig történik, kizárólag a két hivatásos vadász végzi 5-6 munkatárs - igazgatói engedéllyel történő - alkalmi besegítésével. A vadászatot a legkisebb zavarással magaslesről, őz esetén gyalog cserkelve végzik, a csak téli időszakban itt tartózkodó 20-22 disznó alkalmmalig üzemeltetett 3-4 szórón ejtik el. Évente mintegy 70 őz kerül terítékre, a 18-20 bak küllemi szempontok szerinti válogató vadászatának eredményeként eddig még nem fordult elő hibásnak bírált elejtés. Váltóvadként 5-10 szarvas előfordul a területen, mivel természetvédelmi szempont nem indokolja, nem vadásszák, ennek ellenére az illetékes vadászati felügyelőség kötelezően elejtendő kvótát rendelt el. Az üzemtervben megjelölt 50 róka zömét éjszakai lámpázás során hozzák terítékre, 3 éve apróvadra már nem rendeztek vadászatot, a fácán és a nyúl állomány lassú erősödése tapasztalható. A sivár, táplálékszegény terület kis vadstúrúsége nem vonzza az orvvadászokat, rapsickodásra utaló nyomokat eddig nem tapasztaltak.

Bár a tűzokos területek zöme állami tulajdonú (összességében a KNP Igazgatóság mintegy 45.000 hektár vagyonkezelője), ezidáig nem tervezték a vadászati jog tulajdonosi alapon történő

Ugartyúk pár

Mérgezéstől elhullott barna rétihéja

megszerzését. Az ott vadászati jogosultsággal rendelkező társaságok többségével jó az együttműködés, a vadászok tudomásul veszik a védelem elsőlegességét, s hajlandók ennek érdekében az önkorlátozásra is.

Somfalvi Ervin

Nyílt levél a vaddisznó-vadászokhoz

Okos, sőt olykor rafinált vadfajlétének kijáró tisztelet ellenére, egész évben lőjük a vaddisznót esti szürkületben, derengő hajnalokon, sötétben és lámpafényben, hajtjuk, úzzük, szóróra csalogatjuk, sőt néha már a józan ész határain túl is, a rendelet szabta és engedte módon még a kocákat is májustól.

■ A vadászetika és a lelkiismeret azonban megkívánja, hogy a jogszabályok határain belül a tisztességes vadász mégis igyekezzék a kocáknak valamiképp több kíméletet adni, hogy malacait felnevelhesse, taníthassa. Mint ahogyan én is igyekszem megosztani most néhány megfigyelésemet, mert az a tapasztalatom, hogy vadásztársaim sokszor nehezen tudják eldönteni, milyen ivarú vaddisznóra emelik a fegyverüket. Közel negyedévszázados megfigyeléseimet és tapasztalataimat az Északi-középhegységben szereztem, közel kétszáz vaddisznó elejtése és számos vendégvadász kísérése után merek tollat ragadni.

Tájegységünkön (Mátra, Bükk) ugyanis már a negyven kilós süldőt is meg lehet különböztetni neme szerint. A vaddisznókocának a fején télen-nyáron látható egy piszkos-szürkés árnyalat a homlokszőrén. Ennek kiterjedése és világossága az állat kora előrehaladtával változik. A süldő fején, az orra fölött 2-3 cm átmérőjű szürkés ív látható. A másodéves kocákon ez a szürkésfehér körív már 3-5 centiméter átmérőjű. A kor előrehaladtával az egész homlok kezd szürkésfehérré változni. Ez a későbbiekben is megmarad, mint jellegzetes jegy. A vadkanok feje ellenben mindig sötét színű.

A téli szőrben lévő állatok esetén megfigyeléseim mindig helyesnek bizonyultak, míg a nyári időszakban is jól használható ez a tapasztalat, bár akkor kissé nehezebb. Tavasz időszakban azt tartjuk szem előtt, hogy a nyári és a téli szőrzetük közt igencsak jól érzékelhető különbség van. Ez szintén támpont lehet az ivar szerinti megkülönböztetésben. A vaddisznók tavasszal kezdik meg a szőrváltást, amit a kanok és süldők május végére, június közepére legkésőbb befejeznek, téli fekete színük világosabbra, szürkére változik. A malacokat vezető szoptató kocák a vedlést csak ezután kezdik meg, ezért még akár búzaérés idején is feketének látszanak és nem ritkán hosszúszőrűnek. (Jó támpont a többnyire jól

megfigyelhető fül kopasz vagy szőrös volta is. A Szerk.) Természetesen ennek a módszernek az alkalmazása az élet adta szituációkban gyakorlatot kíván, hasonlóan, mint az őzbak korának és agancssúlyának szakszerző becslése. Tovább nehezíthetik a dolgot a rossz látási viszonyok és a vadászláz. Ezért arra kérek minden vadásztársat, ha nem tudja egyértelműen felismerni, megkülönböztetni a kant a kocától, akkor ne lőjön, mert nincs elszomorítóbb látvány annál, amikor megjelennek a - május-június hóban többnyire önálló életre még képtelen - kis árvák elpusztult anyjuk mellett.

Tapasztalatom szerint a szórón való viselkedésben is van különbség a kanok és a kocák között. Például, ha süldők érkeznek a szóróra, minden esetben a kocák jönnek elsőnek, mert - tapasztalatom szerint - a szaglásuk valamivel jobb, mint a kanoké. Január végén, februárban, a fialás befejeztéig járnak magányosan a bebűgött, fialásra váró kocák. A mi vidékünkön jellegzetes szürkés árnyalat viszont ebben is segíthet, csak egy kis gyakorlat és jó távcső kell hozzá. De vigyázat, a holdvilág könnyen becsapja a vadászt, mert az minden disznónak szürkés árnyalatot kölcsönöz a távcsőben!

Sok odafigyeléssel, a nyomok alapján is meg lehet különböztetni a kant a kocától. Megfigyeléseim alapján - amit a szórókon és több öreg kan erdei csapáján szereztem - a páros köröm külső nyoma hosszabb a kanoknál, erdei remetekanok esetében nem ritkán egy-másfél centiméterrel.

Mivel ezek a tapasztalatok könnyebb és jobb felismerést biztosíthatnak a vadászat során, ezért ismerőseimmel is megosztottam azokat. Vadászbártaim visszaigazolták a biztatásukra fentebb megírtakat és kérem, a hasonló megfigyelésekkel rendelkezőket, hogy osszák meg mindenkivel tapasztalataikat.

Barócsi István vadászmeister
Verpelét

Az iskolateremtő örökbecsű emlékére

Dr. Homoki-Nagy István születésének 90., halálának pedig negyedszázados évfordulójára szent kötelességünk megemlékezni. Világhírű tudós és rendkívüli művész volt, egy olyan korban - az 50-es években - amikor ilyen hatalmas ívű pályára vajmi kevés esélyt, lehetőséget kínált a történelem. Nem csak a hazai, de a világ természetfilmezésében is iskolát teremtett vadászati kultúránk előítéletektől mentes megörökítésével. Páratlan, elbűvölő alkotásainak hatására fiatalok százai váltak a szakterület későbbi elhivatott művelőivé. Sajnos, a korabeli AGFA filmek elöregedése, színvesztése miatt ma már ezek a filmek technikailag nem versenyképesek, az idő vasfoga kikezdte az alkotásokat, mégis felejthetetlen élményekkel gazdagítják kései nézőiket. Több mint negyven országban vetítették a hazai vadvilágunkat, vadászati kultúránkat, és páratlan természeti értékeinket népszerűsítő kortörténeti dokumentumértékű filmjeit. Digitalizálással lehetne ezt a páratlan értékű életművet az utókor számára megmenteni, persze ha volna elegendő jó szándék, akarat és legfőképpen pénz.

Dr. Homoki Nagy István

■ Mezőtúron született 1914-ben, 1937-ben szerzett jogi diplomát, de örökre rabul ejtette az amatőr fotózással kezdődő, majd autodidaktaként a legmagasabb szinten művelt ornitológusi, zoológusi pálya. 1945-ben a Természettudományi Múzeum sajtó- és fotóosztályának vezetője lett. A filmezéshez az akkor már ismert és neves fotóst egyenes út vezette. Eleinte félállásban, majd pályáját feladva, főállásban kezdte forgatni örökemlékű alkotásait. Tagja volt a Nemzetközi Fotóművész Szövetségnek, az Angol Királyi Társaságnak, itthon pedig Erdemes Művészi címmel és Kossuth díjjal, s a Munka Érdemrend Arany fokozatával ismerték el munkásságát.

Maga írta, rendezte és fényképezte a szerény, de egészen rendkívüli stábjával filmjeit. Mindenben segítő alkotótársa volt felesége, Zsoldos Zsuzsa. Bejárták az ország összes természeti kincsekben gazdag területét, a Hortobágyot, a Tisza,

és Duna még szinte érintetlen "őserdei" ártereit, a Kis-Balaton nádringetegeit éppúgy, mint a Kiskunságot... Szenvedélyes türelme, kitartása, elkötelezettsége munkatársait is lenyűgözte. Ugyanazt a fegyelmezett, olykor önsanyargató megszállottságot követelte meg mindenkitől, amit önmagától is. Kiváló szemmel és érzékkel tudta összeszedni és valódi csapattá kovácsolni korának igazi, fékezhetetlen, szinte titokzatos őserőt hordozó halász-vadász-madarász "vadembereit", akiket a természet ösztönös szeretete hajtott még a korabeli "életnek" is a perifériáira. Természeti képei mindig egyszerűek és megismételhetetlenek voltak, és éppen ezek pótolják még azokat a technikai hiányosságokat is, amelyekkel a nálunk szerencsésebb csillagzat alatt született országok filmes alkotói akkoriban már természetes módon rendelkeztek. A "súgó" segítők nagyjából már

Basa, a hímsas

sajnos szintén az örök vadászmezőkre költöztek. Hosszú volna a neveket felsorolni, de mindenképpen illik emléket állítani a szinte az "állatok nyelvét" anyanyelvi szinten beszélő, fantasztikus tudású, s méltatlanul feledett vadász-idomárról, Szigeti Kálmánról, vagy népes "tanítványi" gárdájáról", akik közül példaként említhetjük az 56-ban San Diegóba vetődött, de ma már újra itthon élő Will Hubertet, vagy ahogyan világszerte ismerték: Hubert G. Wellst. Itt kapta vadászati életpályájának meghatározó indíttatásait a nemrégiben elhunyt Váradi Emil, Fejér megye legendás, nagy tudású fővadásza, és a nemzetközi szaktekintélyű, világszerte elismert trófea- tudósunk, a nyugdíjba vonult, de ma is aktívan dolgozó Szidnai László, valamint Benczédi Ferenc, Kiss Kornél, de az egyedülálló "erdei iskola" örök életre elhivatott tanulóinak sorát még hosszan lehetne folytatni.

Homoki a tudományos alaposságot és az objektivitást képes volt a sajátos, művészi látásmódjával ötvözni, ettől lettek filmjei hihetetlenül dinamikusak, amelyek egyaránt hatnak az egyszerű emberre és az egyetemi professzorra, a laikusra és a profira. Választott témái mindenki számára föl tudják mutatni az értékeket, az érdekességeket, a biológiai élet hihetetlen változatosságát és a hétköznapi csodák kimeríthetetlen tárházát. A Kis-Balaton nádrengetegében (1949), A löszfalak madarai (1950), Egy kerecsensólyom története (1951) című kisfilmek után

A hivatásos vadászt alakító Lelovits György

szintén ebben az évben mutatták be az első, elsöprő sikert hozó egész estés Vadvízországot, amely a szegedi Fehér tó csodáit mutatta be a nézőknek, a következő évben Karlovy Vary-ban nemzetközi nagydíjat hozott. Mindnyájunk számára azonban talán a legemlékezetesebb filmje mégis a Gyöngyvirágtól lombhullásig, amely már igazi világsikert aratott, mert a Velencei filmfesztiválon, 1952-ben nagydíjat nyert. Kevesen tudják, hogy a film férfi főszereplőjét, a gemenci hivatásos vadászt, világhírű solymázmesterünk - aki akkoriban kényszerű remeteként, azaz deklasszált osztályidegenként élt -, Lelovits György alakította. A magyar hivatásos vadász szakma soha, azóta sem kapott nagyobb társadalmi elismerést, vagy ha úgy tetszik reklámot, mint éppen ebben

a csodálatos filmben. Ezután következett a Kékvércsék erdejében, ahol maga a történet legalább akkora szerepet kap a játékfilmben, mint a természeti szépségek ábrázolása. Ezek után készül el a Cimborák első része, a Nádi szélben (1956), amely már egy kerek állatregény. Fickó, az intelligens és vakmerő magyar vizsla, Pletyka, a tacsó és Nimród, a vadász-héja kalandjait ismerhette meg az akkora már igen szélesre növekedett természetfilm rajongók tábora. A második rész, a "Hegyen völgyön" című filmje - amelyben már hiúz, vadmacska, mókus és egy gepárd is szerepel - fogadtatása azonban már hűvösebb volt. A film "rendezettsége", a történet valóságalapja heves vitákat váltott ki mind a közönség, mind a kritikusok részéről. A hatvanas években enteriőrszerű rövidfilmeket készített, a Néma romok, Hervad már ligetünk, Erdei pillanatok, Napfényes kertekben, majd következtek az úgynevezett állatmesefilmek, mint a Pletyka déhutánja, a Hej, csóka, a Sasfióka, a Barna legényke, amelyekben az alkotó egész egyedülálló módon képes volt az állatszereplőkből egészen különleges egyéniségeket varázsolni. A fanyalgó fogadtatás azonban minden bizonnyal az alkotót is elbizonytalaníthatta. Készített később televíziós filmeket, mint például a hollóról és a mosómedvéről szóló Plútó és Puck sorozatot, de ezek már nem voltak képesek olyan átütő hatásra, amelyet ez a halhatatlan művész joggal elvárhatott volna. 1979-ben halt meg Budapesten. Kései kísérletei, megélt kudarcai semmit nem vonnak le örökérvényű munkásságának értékeiből. Gödöllőn utcanév őrzi emlékét, Kecskeméten iskola vette fel nevét, ahol kisdíákként koptatta a padokat, szülővárosában pedig, a mezőtúri gimnáziumban ma is híven őrzik és ápolják emlékét. 1985-ben Morell Mihály készítette el bronz fejszobrát, amely a kilencvenes évek közepén felszámolt MAFILM-nél volt kiállítva. Sajnos azóta már nincs a helyén, mai hollétéről nincs tudomásunk. Nagyobb, gazdagabb, időtállóbb szellemi hagyatékat csak nagyon kevesen hagytak ránk, s ezért a magyar vadászok emlékét öröklé a szívrükben őrzik.

H. Zs.

Balogh Gábor

Nyár és ősz között

■ Nyár és ősz között félúton. Augusztus harmincadikát írta a kalendárium, de bizony az már nem volt igazi nyár. Még a szúnyogok is másként csíptek, gorombábban, mintha éreznék, hogy sietniük kell, kevés az idő.

Elemlámpa nélkül kerülgettem kutyámmal a folyóparti uszadékhalmozokat, megpróbáltunk csendben eljutni a kiszemelt helyre, tegnapelőtti állásunknál vagy száz méterrel feljebb. A múltkor ott forgott az összes réce, mi meg csorgó nyállal figyeltük őket eminnen. Valami tocsogó lehetett a túlparti fák között, mert az összes madár oda húzott be. Na, csak jöjjenek ma is, mi jó helyen leszünk!

Nagy adag harmat csorgott a nyakamba, mikor Bolhással behátráltunk egy fűzfabokorba. Jól nevelt vizslának a gazda bal oldalán van a helye, de akkor a kutyám jobb felé került, csak így tudtunk kényelmesen elhelyezkedni. (Meg aztán a jólneveltségről Bolhásnak amúgy is sajátos elképzelései vannak!)

Erősen pirkadt, talán már kicsit el is késtünk. Egy-két szoló kacsza körvonalait már ki lehetett venni, feltéve, ha nem alacsonyan, a szemközti fák előtt jöttek. Bolhás szőrmók pófáját térdemhez dörzsölve, csendesen morcogott.

Öreg kutyám! Tudom, hogy te is

szereted ezeket a hajnali leselkedéseket. És én, mióta őszi a szőröd, nagyot hallasz, nem jól látsz, és néha nehezen engedelmesszedsz a lábaid, mindig arra gondolok, hogy tán most vadászunk így együtt utoljára. Majd, ha megjönnek az északi récék, te már nem leszel itt velem. Sajnálalak bekülden a hideg vízbe, cimborá.

Szépen, lassan lopakodott be a hajnal a Mosoni-Duna mellé. Már a túlparti fák előtt húzó madarakat is észrevettem volna - ha jöttek volna. De nem jöttek. A túloldali rejtett tocsogóra talán 8-10 réce ereszkedett be csupán a tegnapelőtti nagy csapatok helyett, ez a kevés is máshogy fordult, mint ahogy én elképzeltem.

De aztán váratlanul, éppen a tocsogó felől jött egy szoló kacsza felénk! Erősebben markoltam a puskát, de aztán enyhült a szorítás az agyon, s enyhült a szívben is, mert már láttam, hogy túl magas lesz. Elhúzott felettem sértetlenül. Bolhás szemrehányóan nézett rám, de én inkább a madarat követtem tekintetemmel, hátha megfordul. Behúzott a mögöttünk levő erdő fölé, és igen, már kanyarodott is, és valamivel alacsonyan érkezett felénk vissza. A biztosítót előrelöktem, repült a vállhoz a Merkel, és a kacsza megtörve zuhant a vízre.

Nem esett messze, Bolhás is jól látta, fél perc múlva már a kezemben

tartottam a tőkés gácsért.

Visszabújtam a fűzlombok rejtekébe, de már nem markoláztam olyan mohón a fegyvert. Elég nekem húzásonként egy madár!

De azért még vártam a helyemen. És ahogy kipárolgott belőlem a zsákmányszerzési vágy, úgy ért ide kelet felől valami ritkán látható gyönyörű reggel. Vagy talán itt volt már előbb is, csak akkor még nem vettem észre?

Először azt hittem, hogy alacsonyan lógó esőfelhő fura oszlopa közeleg. De köd volt. Mire hozzám ért, szétterült a víz felett, de a magasban ragyogóan kék maradt az ég, és az ott verdeső madárszárnyak belése fehéren ragyogott a nagy fényességben, míg az égi népség le nem csapott. Ott aztán tompává váltak a színek, szürke lett minden, még a pár méterre mellém szálló jégmadarat sem ismertem fel hirtelen. Nem sokat ücsörgött társaságomban a kiálló ágon, hanem huss, belecobbant a vízbe, s már újra kint is volt, elsiklott a túlpart felé. Fogott-e valamit? Nem tudtam megállapítani.

Ahogy a folyón hosszában végignéztem, már sárgán ragyogott a nap, pont a meder felett, de félig még a köd mögött. Az ellenkező irányban már aranyban fürdette a part menti galériaerdők fáinak tetejét. Valahonnan

Irodalmi pályázat

■ A Vadászati Kulturális Egyesület Irodalmi Köre, a Magyar VADÁSZLAP szerkesztősége és a Suzuki Top (Budapest) közös irodalmi pályázatot ír ki:

„Az autó és a vadászat”

címmel. Az irodalmi igénnyel elkészített, műfajilag kötetlen, de 100-150 gépelt sornál nem hosszabb pályamunkáknak valamilyen formában a témával összefüggésben kell lenniük. (A beküldött pályaművekhez, ha lehetséges, kérjük a szöveget floppy is mellékelni.)

A pályázatokat 2004. szeptember 30-áig lehet beküldeni a VADÁSZLAP szerkesztőségének címére: 1031 Budapest, Pákász u. 7. vagy e-mailen elküldeni a vke@vadaszlap.hu címre.

A pályázatra beküldött alkotásokat szakmai zsűri bírálja el és a díjakat 2005-ben, a Vadászati Kulturális Egyesület évi rendes közgyűlésén adjuk át.

A VADÁSZLAP szerkesztősége a beküldött pályázatokról az irodalmi mellékletben közli a nyertes alkotásokat, valamint válogatást a pályaművekből.

fentről, ki tudja, milyen magasságokból gyurgyalagok beszéde hallatszott le, de őket meglátni nem lehetett.

Idelent, tökéletlen emberszemnek is észlelhető közelségben, a víz felett úszó ködpamacskok között több száz molnárfecske suhant le és fel. Rovarokra vadásztak, bizonyára eredményesebben, mint tettem én bármikor erdő-mező vadjára. Vajon

mekkora területről vetődött ide ez a rengeteg fecske? Hiszen cikázásuk soha nem ért véget, egyszer balról jöttek végeláthatatlanul, majd azt vettem észre, hogy már jobbról suhannak előttem. Utolsó erőgyűjtés lehetett ez már a hosszú utazás előtt, a gyülekezés ideje, búcsú az otthontól, a várakozás lázas izgalma. Vajon hová mentek? Hol vészelték át a telet? Kicsik vagytok, apró szárnyaitokon kívül egyebetek sincsen, mégis megadatik nektek, amiről én csak álmodozom. Meglátjátok Afrikát. Azt az igazit, ott a Szaharán túl. És az oda út? Vajon hány kaland, hány veszély és hány szárnyatörött élet? Merre mentek, miket láttok a hosszú úton? Éreztek-e honvágyat,

vagy csak mi, európaiak gondoljuk úgy, hogy ez itt a hazátok, s az a másik, a téli menedék csak átmeneti szállás, mint utazónak egy városszéli olcsó motel?

Talán sosem éreztem még az állatok viselkedését olyan felemelően emberinek, mint akkor, ott a gyülekező fecskéket, Téli Tábornok száműzött alattvalóit figyelve.

Kacsákra már nem is számítottam, nem is figyeltem rájuk különösebben. Meglepetésként ért a jobbról, szinte a napból érkező csapat, és jóllehet már semmi löhetnék nem volt bennem, mégis odadupláztam. A második lövésre odafent a köd felett tollpíhek szikráztak az éles napfényben, de a madarak mindegyike egyenletesen repült tovább, át a túlsó partra, hamarosan eltűntek előlem a nyárfák mögött, és én éreztem, hogy ez a két lövés olyan otrombaság volt, mint amikor köszönés nélkül lép be az ember más hajlékába.

A köd még ott nyújtózott lusta, szürke állat módjára a folyó felett.

A fecskék is cikáztak ide-oda, és hallottam a gyurgyalagokat is beszélgetni. De a hely már nem volt ugyanaz, mint a lövések előtt.

Valamit elrontottam megint.

Vállamra dobtam a puskát, intettem Bolhásnak és kiléptem a bokorból. Szégyenlősen kullogtam a félig száradt iszapban. Úgy éreztem, a két lövéssel durván elűztem a nyarat.

És hamarosan meg is láttam az ősz, friss szarvasnyom képében. A vízből jött ki egyenesen, így hát tulajdonosa a túlpartról úszhatott át az éjjel. A még nem sárguló lombok között veszett el a csapa és én nem csodálkoztam volna, ha valahol az erdőben elbőgi magát a bika.

Visszanéztem még a folyóra. A ködön egyre jobban úrrá lett a Nap. Csisviteltek a fecskék, csobbanva dobta fel magát egy hal. Augusztus harmincadikát írta a kalendárium, de őszi színe volt már a fénynek, s lelkemben szeptember hárfázott.

Ferenc Zolt

Dr. Mészáros Kálmán emlékére

Széchenyi Zsigmond és Kittenberger Kálmán kortársa volt dr. Mészáros Kálmán orvos, akinek nevét kevesen ismerik hazánkban, annak ellenére, hogy lelkiismeretes gyógyító munkája mellett közel másfél évtizeden át vadászott Etiópiában és Tanzániában, hazatérve pedig lebilincselő könyvet írt élményeiről.

■ A hatgyermekes Mészáros család háza a gyulai Andrassy grófok vadaskertjének tőszomszédságában állott, s az 1894. május 8-án született Kálmán ily módon közeli kapcsolatba került az állatokkal. A Római Katolikus Főgimnáziumban végezte a középiskolai tanulmányait, majd a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen szerzett orvosi képesítést. 1914-ben kivitték a frontra, ahol sebészként gyógyította a katonákat. Az első világháború után az egyetemi tanulmányokat Kolozsvárott folytatta, majd Budapesten szigorlatozott. A diploma

megszerzése után a fiatal orvos hiába írta a kérvények sorát, nem tudott elhelyezkedni, kiegészítő orvosként alkalmazták. Ennek szerény jövedelméből gyűjtögetett össze egy külföldi útra valót. Olyan országban szándékozott letelepedni, ahol kevés az orvos, s ahol biztosan munkához juthat. Ezért választotta Afrikát.

1924-ben utazott el Abesszínia fővárosába, Addisz-Adebába. Elképzeléseivel ellentétben, sokat csalódott és számtalan nehézséggel találkozott. Erre így emlékszik vissza: "Ezer és ezer esetben kellett tapasztalnom, hogy Etiópia

országainak a népe akkor még sohasem látott orvost, és ha egyszer megbetegedett, a legnyomorultabbul el is senyedte. A család együtt halt a jószágaival, ezeket csak egy összetákolat kerítésfal választotta el a háziaktól. A kunyhó közepén, a szabad tűzhely mellett vetették meg a földön a fekhelyüket, amely legtöbbször földre terített marhabőrrel állt."

1929-ig váltakozó szerencsével tartotta fenn magát, míg az etióp trónörökös keresztapját egy sikeres műtéttel meggyógyította, aki ezért beajánlotta a császári udvarhoz. Az uralkodó - Hailé Szelasszié,

a "négus" - 1930-ban kinevezte a hadsereg főorvosának, majd ő látta el az udvari házi orvos feladatait is. Orvosként teljesített szolgálatot a legelőkelőbbek által szervezett vadászexpedíciókon is. A természet afrikai közegében maga is cselekvő részese lehetett ismeretlen vidékek, népek és kultúrák felkutatásának. E vadászkirándulások alkalmával ismerte meg az ország távoli vidékeit és népeit. Gyűjtötte a népszokásokat, a lakosság életmódjára és kultúrájára vonatkozó adatokat, különös tekintettel a népi gyógyászat eljárásaira és eszközeire, az egyes növények, ásványok és vizek gyógyító hatásaira. E szafarik idején élte át egyik legemlékezetesebb vadászélményét, négy támadó orosz lán leterítését - egy perc alatt, amelyről így ír:

"Két nőstényoroszlánt látok kibukkanni vagy 150 méterről a ritkás bozótból. Egy pillanatra azt gondolom: de kár, hogy nem sörényes. A másik pillanatban azonban már az egyik váll-lapján pihen az irányzék, és lövök a közelebb levőre.

Haragosan felhördülve a földre vágódik. Gyorsan ismételek, célzok, lövök a másikra, amely már elfelejtett támadni, dacára, hogy a farát felvágta a levegőbe, és egy pillanatra rám meredve, fülét hátraszegte; ugyanis a 9,3-as Magnum végzett vele is. - Még két hím orosz lán! - hallom az egyik emberem hangját. Tekintetem elvág a füves, bokros terepen. Két szépen fejlett hím orosz lán a rejtő takaróban gyorsan menekül. Az egyik hirtelen megáll és felém bámul. Csak a fejét látom, amikor fegyverem dörren. Mintha villám ütötte volna, gyorsan eltűnt a magas fűben. Egy pillanat és a másik hirtelen kitör a bozótos fűtengerből és felém támad. Már ezt a támadást megelőzően fegyverem célzómbja a támadó orosz lán mellkasán pihent, utána éles csattanás és a gyönyörű vad egy halálos lövéstől hörögve a földre vágódik... Nem tagadom kissé büszke örömmel fogtam a fényképezéshez, hiszen tudtommal egy perc alatt négy fejlett orosz lán, s köztük két hímet, nem igen lőtt még afrikai

vadász sem."

Részt vett I. Hailé Szelasszié koronázási ceremóniáján, a császár Etiópia tiszti csillagával tüntette ki. 1935-ben Mészáros Kálmán már ismét a fronton volt. Az olasz ágyúk tüzeiben és bombazáporban mentette a mezítlábas bennszülött katonák életét. Az olasz hadsereg jól felfegyverzett egységei leverték a császár csapatait. Dr. Mészáros Kálmán Tanganyikában keresett menedéket. Pénze, tróféinak nagy része elveszett, de jegyzeteit - amelyek "Abesszínia a vadászok paradicsoma" című könyvének és számos későbbi cikkének alapját képezte - sikerült megmentenie.

Hazaérkezése után Kiskunfélegyházán telepedett le és ott praktizált. 1949-ben letartóztatták, mint külföldi kapcsolatokkal rendelkező személyt, elhurcolták otthonából és öt éven keresztül tartották fogva. Szabadulása után költözött Ároktőre s visszavonulásáig házi orvosként tevékenykedett. Utolsó éveit Mezőcsáton töltötte.

A nagy Afrika-vadász 1971. szeptember 25-én távozott az örök vadászmezőkre, s neve és munkássága kis híján a feledés homályába merült.

Az, hogy ez mégsem így történt, s hogy Mészáros Kálmán nevét ma már újra szélesebb körben ismerik, Handa Gergely Györgynek is köszönhető, aki édesapja állandó kísérőjeként gyakran megfordult Mezőcsáton és környékén. Az akkor még csak 15 éves fiatalember kiderítette, hogy dr. Mészáros Kálmánt a mezőcsáti temetőben helyezték örök nyugalomra, megkereste a sírhelyet, majd felvette a kapcsolatot a Vadász Könyvklub Egyesülettel (ahol ezért és első novellái révén tiszteletbeli taggá fogadták őt). A Vadász Könyvklub az akkor Mezőcsáti Vadásztársasággal közösen felújította a sírt és 1997. június 12-én ünnepélyes keretek közt helyezték el a közösen készített emléktáblát. Ezt követően a helyi általános iskolában megemlékezést tartottak, amin megjelent a család képviselőiben Feyér Lászlóné, az orvos leánya, dr. Krizsán László akadémikus,

Afrika-kutató, aki ismertette a kiváló tudós, kutató, vadászíró alkotói munkásságát.

Az első megmozdulás folytatása Csernoburczky Gyula nevéhez fűződik. Az akkor még Mezőcsáton vadászó ároktői tanár azzal az ötlettel állt az iskola vezetése és nevelőtestülete elé, hogy az iskola vegye fel dr. Mészáros Kálmán nevét. 1992. június 12-én, ünnepélyes keretek között az Ároktői Általános Iskola megtartotta a névadó ünnepséget.

Eltelt öt év és a dr. Mészáros Kálmán Általános Iskola tantestülete és tanulóközössége a jubileum alkalmából ünnepséget rendezett. Monokiné Bujdosó Hajnal igazgatónő köszöntötte a család képviselőit: Erzsike nénit, a névadó leányát, Dr. Tarr Károlynét, a névadó unokáját, a község polgármesterét és a testület tagjait, Kovács Tibor országgyűlési képviselőt, Vargáné Kerékgyártó Ildikót, a térség képviselő asszonyát és a jelenlévő vendégeket. Papp Éva magyar szakos tanárnő vezetésével magas színvonalú műsorban hallhattuk a jeles vadász és Afrika-kutató kedvenc versét, idézeteket a műveiből, fordításából.

Dr. Mészáros Kálmán életútját Szeles Tímea és Kiss Gábor, az iskola tanulója ismertették. A tanulók sötétzöld anyagból készült iskolakendőket kaptak "dr. Mészáros Kálmán Általános Iskola - Ároktői" felirattal. Az ünnepség keretében bemutatták a névadó vadászélményeit megjelenítő rajzverseny pályaműveit, valamint kiállításon láthatták a vendégek a dr. Mészáros Kálmánról készült festményt, személyes tárgyait, s a róla szóló újságcikkeket, fotókat.

A névadó leánya, Feyér Lászlóné megilletődve mondott köszönetet a megemlékezésért. Szeretettel fogadta Handa Gergely Györgyöt, a mára már 23 éves fiatalembert. Megköszönte neki, hogy nyolc éve Mezőcsáton felfigyelt édesapja nevére és elindította azt a hagyományt, amelynek azóta évről-évre tisztelettel adóznak mind a messziről érkezett vendégek, mint a helybeliek, és a róla elnevezett iskola diákjai egyaránt.

-hgy-

Balaton szelek és horgászok

■ A balatoni horgászatnak most van a szezonja, közel százezer horgász lógatja a zsinórt a partról a nádasok öblében vagy éppen a nyílt vízben süllyeszti. A tavon horgászok a halra várás izgalmában gyakran elfeledkeznek a közelgő viharról, amelynek látszólag semmi jele, de a tapasztaltabbak a csendre is figyelnek. A viharok érkezését gyakran szélcsend előzi meg, közmondásos a "vihar előtti csend", amely ugyan gyakran nem igazolódik be, sokszor órákig vagy napokig mozdulatlan a tó tükre. De éppen ennek a csalásának esnek aztán áldozatul azok, akik nem ismerik a Balatont vagy nem veszik komolyan a viharjelzést. Amíg nem volt hivatalos viharjelző szolgálat a Balatonon, addig a legtöbb hasznos információt a tapasztalt balatoni halászok és hajósok adták. Keszthelyen élt a nyolcvannégy esztendősen korában elhunyt Halász Ferenc hajóvezető, aki a sírkövére a következőket vésette:

"Amíg éltem, mások életéért éltem,
Az időváltozást előre jelentettem.

Ezzel sok ember életét megmentettem..."

A Balatonon az uralkodó szél az északi, a "főszél" vagy ahogyan a balatoni ember mondja a "vázsonyi szél", amely a Balatonfelvidék felől csap le a tóra. Az északias szelek a Bakony hegyvonulatát megjárva, a levegőt szárítják, a felhőket megrongyolják, a légmozgást örvényessé, lökésessé, vitorlásnyelven szólva pöfössé teszik. Bármelyik évszakban akár több napon át is zúghatnak a tó fölött, és leülelt hoznak. Az uralkodó széliránynak megfelelően a fák is délre dőlnek. Szép példája ennek a keszthelyi "Sóhajok útja" nyárfái, vagy a tihanyi mandulások.

A déli-délnyugati szelek jellemző szélmozgásai meleg levegőt hoznak. A melegbeáramlással a délies szelek kapnak lábra, a zivatarokat pedig bármilyen irányból hozhatják a szélrohamok. A balatoni szélviszonyokra jellemző a hirtelen változás, ezért a tó partján 1934 óta viharjelző szolgálat működik, amely a viharokat előre jelzi két fokozattal. (A jelenlegi fényvillanásokkal figyelmeztető rendszert 1988-ban helyezték üzembe.)

A horgász számára meghatározó, hogy mennyi ideig tart az a szél, amely a parton marasztalja. Az északias szelek három napig is tartják magukat, de nem maradnak el tőlük a nyugati-délnyugati szelek sem. Az észak szél esőt nem hoz, mindig száraz. Ha nagyon erős az északnyugati szél, esté-

Balaton tópony

re sem csillapszik le megnyugtatóan. Az észak-keleti szél ősszel érzi magát igazán elemében, van úgy, hogy egy hétig sem áll el. A harcias nyugatias szelek alkonyatra elülnek, napközben is elviselhetőbbek. Rájuk jellemző még, hogy békén hagyják a hajnali horgászt, csak reggel nyolc óra tájban szoktak megmérgekedni. A különböző irányú szelek sebessége is szolgál némi furcsasággal, mert erősségükben rendszeres napi ingadozás tapasztalható. A tapasztalt balatoni horgász tudja, hogy az éjszakák és a hajnali órák nyugodtabbak, de délelőtt kilenc óra után délután négy óráig megerősödik a szél. Ha a napközbeni estére eláll, akkor felváltja azt az enyhe parti szél. Isten áldása ez horgászat szempontjából, hiszen még a "döglött" hullámzást is elgyalulja, a nádi horgásznak pontyot, a beljebb horgászónak fogassüllőt is hozhat. Hűsleges, mert megmarad a part közelében, néhány száz méter távolságban fúj. Kitar egész éjjel, éjjel előtt egy kicsit beerősödik.

A szelet ereje és iránya jellemzi: mindig arra kell ügyelni, hogy a horgászshelyhez képest a nyílt víz, vagy a part felől támad-e a szél. A bajok elhárítására már akkor fel kell készülni, amikor lehorgonyozunk. Az észak parton horgászó jól teszi, ha úgy ül a csónakban, hogy szemben van a parttal. Időben észleli így a "sárga" jelzést" - vagyis a szaporán felvillanó fényeket - és a vihar más apró jeleit. A nagy viharok megszülik a maguk legendáit, de a mesék mögött mindig van tapasztalat. Félelmetes szelek járnak a nyugati

medencében: Balatonyörök és Máriafürdő között három kilométerre szűkül össze a Balaton. Ennek a három kilométeres távolságnak a balatonyöröki részét győri összevőrenek nevezték el a halászok, tapasztalatból tudták, hogy ott megtörnek és "igen mirgesek" a hullámok. Valamikor régen igen sok bődönhajót húzott le a víz alatti óriás a Balaton fenekére...

De legalább ilyen veszedelmes híre van a Szigligeti öbölnek is. Az öreg halászok ezt így magyarázták: "Azért, mert az öbölnek jól neki tud feküdni a szél." A győri összevőről meg azt mondták: "Ott öszszeszorulnak a Szigligeti-öbölből szilajon szaladó hullámok". Igazságuk van, mert a Szigligeti-öböl előtt tágas síkság fekszik, az öblöt így semmi sem védi a szelektől.

Megszívlelendő a balatoni halászok néhány igazsága, amely a vihar közeledtével kapcsolatos:

- Ha csipognak a madarak a víz felett, hamarosan vihar lesz.

- Ha a ponty cüccöl (felcsapódik a víz fölé), nincs messze a vihar.

- Ha a zalai hegyek belefekszenek a Balatonba és igen zöldek, igen világosak, akkor a viláért sem szabad messze menni.

- Ha a víz bárhol zöldülni kezd, azonnal menjen a legközelebbi partra, mert ez a közeli vihar jele.

- Ha a hegyek fölött felhő jelenik meg, ha valamelyik hegy beárnyékolódik, (bármilyen kicsik is ezek az árnyékok), evezzen teljes erővel a partra.

Zákonyi Botond

Kajszi-val gratinírozott vaddisznókaraj

HOZZÁVALÓK

8 szelet vaddisznókaraj
30 dkg kajszi-barack
10 dkg sajt
3 dl tej
4 dkg vaj
4 dkg liszt
1 db tojás
csipet só, csipet reszelt szerecsendió
1 dl tejszín
2 szál párolt sárgarépa
3 párolt brokkoli
2 dl peccsenyészafa

■ A karajokat mindkét oldalukon enyhén besózzuk, felhevített vajon elősütjük. A maradék vajból a liszttel világos rántást készítünk, felengedjük a forró tejjel, beforraljuk. Ízesítjük kevés sóval, a reszelt szerecsendióval. Dúsítjuk tejszínnel, végül a tűzről levéve, a tojássárgát is belekeverjük. A megmosott, kimagozott kajszi-barackot csíkokra vágjuk, egyenletesen elosztjuk a karajszeleteken. Bevonjuk a sűrű mártással, megszórjuk reszelt sajttal, majd forró sütőben aranyárára sütjük. Tálaláskor kevés peccsenyelevelet teszünk alá, és párolt zöldségekkel körítjük.

A LEGRÉGBBI RECEPTLAP, A 28 ÉVES MAGYAR KONYHA MEGRENDELHETŐ: 06-1-239-2511

Étvágy-gerjesztő

■ Szerkesztőségünk - fölbuzdulva a Magyar Konyha sikeres rovatán és látván a helyi és országos főzőversenyeket - régi és új - vadhúsból készíthető - étek (levesek, sültetek, pácok, mártások, desszertek, stb.) receptjeinek összegyűjtését hirdeti meg. Az étkekhez tartozó körítések és saláták receptjei, egyéni elkészítési módzatai is érdekesek lehetnek.

Kérjük, hogy a hagyományos vagy saját kreációjú receptek leírásánál négy személyre szójon a nyersanyagok, fűszerek, stb. mennyisége. Az elkészítési módoknál lényeges, hogy szabad tűzön vagy a konyhában kell-e sütni-főzni ... és azt sem tartjuk mellékesnek, hogy milyen tálalást javasol a recept beküldője.

Terveink szerint a beküldött recepteket csoportosítva, a profi vagy amatőr, magán-személy vagy étterem beküldőjének nevével "márkázottan" - és fotóval illusztrálva (!!!) jelentetjük meg hasábjainkon.

A recepteket és a fotókat levélben vagy e-mailben kérjük eljuttatni a szerkesztőség címére:

1031 Budapest, Pákász u. 7.

e-mail: vke@vadaszlap.hu

Kutyaharapást szőrével

■ Ebet ebért! - kiáltott fel Görgey Pál alispán, és egyetlen lövéssel leterítette a lőcsei főbíró. Aki Mikszáth Kálmán Fekete város című regényének tévéfilm változatát látta, erre a jelenetre biztosan emlékszik. Az egymásra már régóta acsarkodó két ember közötti leszámolás "casus belli"-je egy kutya volt. A főbíró lelőtte a viceispán "Fityke" nevű vizsláját, mert az átszaladt a lőcsei vadászterületre. Az emberkerülő magyar főúr pedig bosszúból megölte a szász polgárváros első emberét. A főbíró halála miatt öltözött feketébe egész Lőcse, és a gyászt mindaddig le nem dobta a város, míg az alispán fejét nem vették. A régi Magyarországon akár ez is megeshetett!

Az Alkotmánybíróság tavalyi határozatát követően a kóbor kutyák és macskák lelövésének tilalma és az új jogszabály hiánya feszült légkört teremt a kutyatulajdonosok és a vadászok között, de ezt a problémát a XXI. század embere képes kulturáltan rendezni, és nem csinál a bolhából elefántot. Persze ami egy kóbor állat lelövése kapcsán a vadásznak bolha, az a kutyatulajdonos állatvédőnek elefánt lehet!

Az állatvédelem élharcosai mindig megelégednek arról, hogy a vadászati jog (a büntető- és a szabálysértési joggal karöltve) elsősorban pénzben kifejezhető, szigorú szankciókat állapít meg és alkalmaz a vadászokkal szemben, ha azok megszegik például a vad elejtésének "állatvédelmi" szabályait (kíméletes elejtés, sebzés miatti utánkeresés, nem vadászható állatfaj elejtése, stb.). A hivatásos vadászoknak és a vadásztársaságok tagjainak a szabályok betartásakor még nagyobb a felelősségük, hiszen az ő kezükben van a vadgazdálkodás eredményessége.

A vadállomány védelme a köz érdekében történik - ezt az Alkotmánybíróság 64/2003. számú határozatának indokolása is említi -,

A felvétel illusztráció

de ennek megvalósítása természetesen nem arat osztatlan elismerést a társadalomban. Az őzgidák, kisnyulak, fácáncsibék, fogoly fiak megvédése miatt történő kutya, macska "gyilkolást" adott esetben nem csak az érintett, károsult tulajdonos "ítéli el". Ilyen hírek hallatán az összes háziállattartó ujjal mutogat minden vadászra, megelégedve a következő tényekről:

- A vadgazdálkodás gyakorlati állatvédelem: a vad védelmét valósítja meg.

- Háziállat nem való a vadászterületre, mert nem része a természeti környezetnek, így ottani "ténykedése" megzavarja annak rendszerét, működését. Nem csak a kóbor kutyák, macskák okozhatnak gondot, hanem például az elcsatangolt disznó, kecske, szarvasmarha, stb.

- A kutya és a macska az emberi környezet része. Abban domesztikálódott, annak eleme. Az ember feladata a háziállatot a saját világában tartani, jól tartani, hogy ne szökjön meg onnan. Ebben az állatvédelemnek nagy a felelőssége!

- A vadászok, a tisztességes vadgazdák nem önszántukból kutyagyilkosok! Ez a jogszabályokban előírt feladataik közé tartozik. A legtöbbjük maga is tart, nevel, tenyészt különböző fajtájú kutyát.

- A kutya elpusztítása komoly kár a kutyatulajdonosnak, de a háziállat által a vadban okozott kár sem hagyható figyelmen kívül.

2004 nyarán - a jelenlegi hiányos jogi szabályozás miatt - a hatályos állatvédelmi törvény (1998. évi XXVIII. tv.) szabályai az irányadók a gazdátlan kutyák, elvadult macskák életének kioltásakor... aminek egyenes következménye, hogy a vadászoknak nem tanácsos löni, elejteni az éhes, táplálék után keresgélő, falkába verődő és így vadászó, a természetes vagy tenyésztett vadállományban, de minden elérhető vadon élő állatban óhatatlanul nagy kárt okozó ebeket.

A vadászati törvény 36. §-ának "pótlásáig" az esetlegesen terítékre kerülő kutya, macska lövése jogosulatlan vadászatnak, illetőleg löfegyverrel való visszaélésnek, rosszabb esetben állatkínzásnak minősülhet. Az első esetben szabálysértés miatt, a másik két esetben pedig bűncselekmény elkövetése miatt vonják/vonhatják felelősségre a vadászati törvény előírását teljesítő vadászt. (A dolog fonákságára jellemző, hogy manapság a fentiek miatt nem a vadászok jelentik a legnagyobb veszélyt a kóbor kutyákra, macskákra, hanem a mezőőrök, ugyanis az ő szolgálati jogviszonyukról szóló jogszabályban - elfogadható oknak, körülménynek minősítve a fertőző betegségek (pl. a veszettség) elleni védekezést, a kártevőirtást vagy a támadás elleni védekezést - megmaradt a "kilövési jog".)

Ezt a visszás helyzetet a jogalkalmazás alakította ki, és a jogalkotásnak kell minél előbb rendbe tennie. Az új jogi szabályozásig a vadászoknak azt javaslom, hogy inkább riasszák a kóbor állatokat és ne okozzanak azokban kárt.

Dr. Czerny Róbert
természet- és állatvédelmi jogász

MIKOR - MI - MENNYIÉRT?

■ Szinte tobzódni lehet az árlisták árai között. Igen nagyok a szélsőségek, a "től-ig" határok és a közbeeső ajánlatok is. Számunkra kérdéses, hogy az alábbiakban közölt magasabb árakon vajon tényleg bevételt találunk-e a bikák.

ERDÉSZETI-, FAIPARI ÉS VADÁSZATI RÉSZVÉNYTÁRSASÁGOK									
GÍMSZARVASBIKA		FORINT ÁRAK		EURÓ ÁRAK			VADÁSZTÁRSASÁG ÉS KFT.		
agancssúly (kg)	forint(től-ig)	Ft/dkg	euró	euró/dkg	Ft	Ft/dkg	euró	euró/dkg	
1,0 kg	85000 (egyetlen Ft-nél)	-	-	-	-	-	-	-	-
1,5kg-ig	50000-100000.-	300.-	250-408.-	-	-	-	-	-	-
2,0 kg-ig	50000-120000.-	400-600.-	-	2,49 kg-ig	260.-	-	-	-	-
2,0-3,0 kg-ig	60000-175000.-	300-800.-	400-610.-	-	60000.-	-	-	-	-
3,0-4,0 kg	90000-215000.-	300-900.-	600-880.-	-	100000.-	600.-	-	-	-
4,0-5,0 kg	135000-260000.-	600-1000.-	700-1100.-	4,0	140000.-	800.-	-	-	-
5,0-5,49	195000-370000.-	700-1400.-	860-1450.-	4,0-10,0	180000.-	-	1075.-	-	-
5,5-6,0	30000-440000.-	1000-1600.-	1145-1750.-	4,6-6,0	200000.-	-	1075.-	-	-
6,0-6,5	280000-515000.-	1200-1700.-	1430-1800.-	6,0-9,0	300000.-	-	1350.-	6,5.-	-
7,0 kg-tól	420000-700000.-	1600-2800.-	2190-2580.-	7,0-11,0	-	-	2000.-	7,5.-	-
8,0 kg-tól	600000-960000.-	2000-3200.-	3069-3680.-	10,0-13,0	-	-	2750.-	9,5.-	-
9,0 kg-tól	800000-1310000.-	2000-4600.-	4070-4820.-	14,0-22,0	-	-	3700.-	15,0.-	-
10,0 kg-tól	1 000 000-1 830000.-	4000-7400.-	5825-7060.-	26,0-34,0	-	-	5200.-	22,0.-	-
11,0 kg-tól	1 450 000-2 280 000.-	9000-11600.-	9019-10760.-	40,0-55,0	-	-	6600.-	38.-	-

LADA BOLT

Motor-, Fék- és Futóműalkatrészek
Elektromos berendezések, Karosszériaelemek

MINDEN AMI A LADÁHOZ KELL

Cím: 1161 Budapest, Rákóczi út 60/a
E-mail: ladabolt@axelero.hu, Internet: www.ladabolt.hu
Te./Fax.: 405-1685

FEGYVERJAVÍTÁS

MINDEN TÍPUSÚ LŐFEGYVER JAVÍTÁSA,
FELÚJÍTÁSA, AGYAZÁSA, CÉLTÁVCSÓ SZERELÉSE,
VIZSGÁZTATÁSA, HATÁSTALANÍTÁSA,
ÉRTÉKBÉCSLÉSE.

Régi fegyverek restaurálása.

Nagy Ferenc fegyverműves, 4034 Debrecen,
Tengerész u. 4., telefon: 06/52/423-176.

AUTOMATA ÉS KÉZI KORONGDOBÓK,

könnyű, hordozható magaslesek, befogó csapdák,
puskabelövő állvány, hazai áron, két év garanciával
az **INTERMAS Kft-től**

Helyszíni verseny rendezése automata gépekkel
lőtér tervezés, kivitelezés.

www.intermas.ini.hu
Fax: 06/66/450-538. Tel: 06/20/945-0764.

**GRAVIROZÁS FEGYVEREKBE,
LŐSZEREKBE, KÉSEKBE, AJÁNDÉKTÁRGYAKBA!**

Cél- és koronglövészeti lehetőség családi légkörben.

Lőkiképzés, lökészség fejlesztés
Hatástalanított fegyverek

KALIBER MAX FEGYVERBOLT

1039 BP. MÁTYÁS KIRÁLY ÚT 12. TEL: 240-19-23

Vadászészerek készítése

aranyból, ezüstből
egyedi elképzelések
alapján is

KOLOZSI ÉKSZERÉSZ KFT.

1114. Budapest, Eszék u. 7/b.
Tel.: 209-0489 (Budai Skálánál)

KERÍTÉSEPÍTÉS

Erdősítések, gyümölcsösök,
vadaskertek, vadkárelhárító
kerítések építése,
cölöpveréses vagy
fúrásos technológiával,
anyagbeszerzéssel

Tel: 20/532-3791 E-mail: borsod_fa@axelero.hu

Balatonföldváron, a JADE panzióban
**vadászati lehetőséget
kinálunk egész évben**

Ellátás: hangulatos élőzenés éttermünkben
Programajánlat:
horgászat-fogasozás, vitorlázás, borkóstoló

06-84/340797
06-20/9188-857
www.jadepanzio.hu

CONT-ECO KFT.

9700 Szombathely, Szent Gellért u. 17.
Tel/fax: 94-325-672
conteco@axelero.hu www.cont-eco.hu

ELEKTROMOS ÉS MECHANIKUS VADKÁRELHÁRÍTÓ
KERÍTÉSEK ÉPÍTÉSE, LACME VILLANYPÁZSTOROK
KIS- ÉS NAGYKERESKEDELMELME

KIVITELEZÉS • KERESKEDELEM • SZOLGÁLTATÁS

Szelidi-tónál
vízközeli nyaraló kiadó.

Tel: 06-20-525-5754

Vadásztársaságok, Gazdasági Társaságok figyelem!!!

Zala megyében, Paton, nagyvadász területen, erdőszélen, jó közútkapcsolattal, 4320 m² udvarral, 6 szobás, 6 fürdőszobás, konyhás, nagy társalgó, 3 éve felújított vadászház eladó.

vezeték vízellátás, házi szennyvíztisztító, tartályos gáz, vegyes és gázüzemű központi fűtés, telefon.

Külön épületben nagykapacitású vadhűtő, lőtartáshoz melléképületek, árpolt udvar és erdőrés.

A létesítmény családi elhelyezésre, Zalakaros közelsége miatt nyaralásra is alkalmas.

Érdeklődni lehet Bakonyi Attilánál: 06-30-336-0939
Személyes időpont-egyeztetés
Bakonyi Kornélnál: 06-93-367-037

Web: www.bernecker.hu/pat
Ár: Bruttó 24.875.000 Ft

Az etikus vadászatért!
Színvonalas vadászrendezvények kedvelt programja megrendelhető!

LÉZERES LÖVÉSZET

Kipróbálható: ERVA lövészklub Érdeklődni:
Budafok, Pannónia u. 1-3. 06/30 488-4270

KORONGLÖVÉSZET BUDAKE SZIN

Automaták: trap, skeet, duplárpa
Koronglövészet
Koronglövészet oktatás
Vadászati szifuzsiók
Golyós szillett és futóvad

BUDAKE SZIN
LŐTÉR
BUDAORS

Tel.: (20) 448-2516
(20) 945-0764

Készüljön a hideg téli vadászatokra!
szerezze be az általunk forgalmazott
LESZSÁKOT!

Klasszikus illetve mellényfelsős
kivitelben, kívül-belül műszőrme,
dupla bélés, kézmelegítő zseb,
kivehető lábszák, 90%-os hőtartó
képeség, hordtáska, zöld szín!

Információ: 06-70-553-3537
email: alba-cash@mail.alba.hu
Szállítás-csomagküldés!
Üzleteknek egyedi árak!